
Arthur Schnitzler • hry I

Edice Divadelní hry • svazek 13

Publikace je vydávána za finanční podpory Nadace Český literární fond.

Arthur Schnitzler • hry I

Edice Divadelní hry • svazek 13

ANATOL

MILKOVÁNÍ

JAKO ŠTVANÁ ZVĚŘ

REJ

ZELENÝ PAPOUŠEK

LOUTKY

OSAMĚLÁ CESTA

Epilogue © Patmos Verlag GmbH & Co. KG Artemis & Winkler Verlag, Düsseldorf, Zürich
2002

Translation © Zuzana Augustová, Josef Balvin – heirs, Michal Černý, Jan Tomek – heirs,
Vladimír Tomeš, Milan Tvrdek, Jana Zoubková, 2013

© Institut umění – Divadelní ústav 2013
ISBN 978-80-7008-323-9

Publikované překlady podléhají autorskoprávní ochraně.

ANATOL

Přeložil Vladimír Tomeš

OSOBY

ANATOL
MAX
KORA
GABRIELA
BIANKA
EMÍLIE
ANNIE
ELSA
ILONA
ČÍŠNÍK
FRANC

Uvedení

Otázka položená osudu

Vánoční nákupy

Epizoda

Památné kameny

Večere na rozloučenou

Agonie

Anatolovo svatební jitro

UVEDENÍ

Štíhlé mříže, ploty z tisu,
zašlé, vybělené erby,
sfingy, třpytící se v houští...
... Skřípot otvíraných dveří. –
Tritóni spí, voda dřímá,
rokoko v ní zrcadlí se
líbezná a zaprášená,
Videň za let Canaletta
sedmnáct set šedesátých.
Na jezírkách hněd a zeleň,
kolem nich se mramor bělá,
u pat rusalek si hrají
stříbrné a zlaté rybky.
Štíhlé kmeny oleandrů
vrhají své něžné stíny
na nízký a hladký trávník.
Větve pnou se do kopulí,
větve stíní ve výklencích
nehybně se milující
heroje a heroiny.
Tři delfíni chrlí vodu
do nádrže v tvaru mušle.
Vonné kaštanové květy
lehce klouzající vzduchem
dopadají na hladinu...
Za zdí lemovanou tisy
znějí housle, klarinety...
Jak by tóny vycházely
z nástrojů těch amoretků,
kteří dole na terase
hrají nebo květy vážou,
sami obsypáni kvítím
z mramorových květináčů:
jasmínem a čilimníkem...
... Na terase sedí také
koketní a krásné ženy
v kruhu fialových kněží...
Na trávě u jejich nohou,

na stupních a na polštářích
kavalíři, abbéové...
Jiným ženám pomáhají
z nosítek zas jiní muži...
... Světlo prokmitává listím
po hlavinkách kadeřavých,
odráží se od polštářů,
v písku míhá se i v trávě,
míhá se i po lešení,
které jsme tu nakvap sbili.
Taktak kryje světlé trámy
popínavý svlačec s révou.
Ve vzduchu se třepetají
čalouny a gobelíny
v pestrých barvách umně tkané
s bukolickou tematikou
podle Watteauových maleb.
Za jeviště slouží loubí,
lampy nahradí svit slunce,
to je divadlo, kde hrajem
vlastní kusy, něžné, smutné,
zralé předčasně a prudce,
komedii naší duše,
to, čím žila dnes i včera,
ošklivosti hezkou slupku,
hladká slova, pestré děje,
utajené polocity,
agonie, epizody...
Někdo naslouchá, ne každý...
někdo sní, jiný se směje,
někdo zmrzlinou se chladí,
jiný dvorné řeči vede...
... Jako hejno motýlů se
komíhají větrem bílé
karafiátové květy...
Boloňský psík udiveně
štěká na pyšného páva...
Podzim 1892, Loris

OTÁZKA POLOŽENÁ OSUDU

ANATOL, MAX, KORA.
Anatolův pokoj.

MAX Opravdu, Anatole, já ti závidím...

ANATOL (*směje se*)

MAX Ne, počkej, musím ti říct, že jsem byl u vytržení. Měl jsem až dosud celou věc za pohádku. Ale když jsem to nyní viděl... jak před mýma očima usnula... jak tančila, když jsi jí řekl, že je baletka, a jak plakala, když jsi jí řekl, že její milý umřel, a jak omilostňovala zločince, když jsi z ní učinil královnu...

ANATOL Tak, tak...

MAX Vidím, že je v tobě kus kouzelníka.

ANATOL V nás všech.

MAX Ale to je hrůzné.

ANATOL Ani se mi nezdá... Není to o nic hrůznější než sám život. O nic hrůznější než mnohé z toho, na co se přišlo teprve během staletí. Jak myslíš, že bylo našim předkům, když najednou slyšeli, že se země otáčí. Museli všichni dostat závrat.

MAX Ano... ale to se týkalo všech!

ANATOL A když člověk znovu objeví jaro...! Taky by na ně nevěřil! Navzdory zeleným listům, navzdory rozkvetlým květům a navzdory lásce.

MAX Ty to pleteš; to všechno jsou žvásty. S magnetismem...

ANATOL Hypnotismem...

MAX Ano, s tím je to něco jiného. Za nic na světě bych se nenechal hypnotizovat.

ANATOL Děťinství! Co je na tom, kdybys ti poručil usnout, a ty bys klidně ulehl.

MAX Já vím, a pak mi řekneš: Jsi kominík, a já vlezu do komína a budu samá saze...

ANATOL Nu ano, to jsou jen žerty... Co je na věci velkolepé, je její vědecké využití. – Bohužel, tak daleko ještě nejsme.

MAX Jak to myslíš?

ANATOL Nu, jak bych já, který jsem dnes onu dívku přenesl do stovky jiných světů, přenesl do jiného sám sebe?

MAX A to se nedá?

ANATOL Abych řekl pravdu, už jsem se o to pokoušel. Po dlouhé minuty jsem se upřeně díval na brilantový prsten a říkal si: Anatole, usni! Až se probudíš, zmizí z tvého srdce myšlenka na tu ženu, která tě žene k šílenství.

MAX Nu, a když ses probudil?

ANATOL Eh, vůbec jsem neusnul.

MAX Ta žena... ta žena...! Tak tedy ještě pořád!

ANATOL Ano, příteli...! Ještě pořád! Jsem nešťastný, jsem blázen.

MAX Tak tedy ještě pořád... na pochybách?

ANATOL Nikoli... ne na pochybách. Já vím, že mne podvádí! Zatímco mi visí na rtech, zatímco mi hladí vlasy... zatímco jsme blaženi... vím, že mne podvádí.

MAX Hloupost.

ANATOL Ne.

MAX Máš na to důkazy?

ANATOL Tuším to... cítím to... proto to vím!

MAX Podivná logika!

ANATOL Vždycky jsou nám tyhle ženštiny nevěrné. Je to v nich... ani si to neuvědomují... Tak jako já musím číst dvě nebo tři knihy najednou, musí mít tyhle ženy dva nebo tři milence.

MAX Přece tě miluje!

ANATOL Nekonečně... ale to je lhostejné. Je mi nevěrná.

MAX A s kým?

ANATOL Víš já? Snad s nějakým knížetem, který ji sledoval na ulici, snad s básníkem z domku na předměstí, který se na ni usmíval z okna, když šla ráno kolem!

MAX Ty jsi kus blázna!

ANATOL A jaký by měla důvod nebýt mi nevěrná? Je jako každá, miluje život a neuvazuje. Když se jí ptám: miluješ mě? – tak řekne ano – a mluví pravdu; a když se jí zeptám: jsi mi věrná? – tak řekne opět ano, a zase mluví pravdu, protože si na

ty druhé vůbec nevzpomíná – alespoň ne v tom okamžiku. A pak, už ti některá odpověděla: můj drahý příteli, jsem ti nevěrná? Kde má tedy člověk vzít jistotu? A jestli mi věrná je –

MAX Tedy přece! ...

ANATOL Pak je to čirá náhoda... V žádném případě si neříká: Ach, já mu musím zachovat věrnost, svému drahému Anatolovi... v žádném případě...

MAX Ale když tě miluje?

ANATOL Ach, ty můj naivní příteli? Jako by to byl důvod!

MAX Jak to?

ANATOL Proč jsem jí já nevěrný? ... Že ji miluji, je přece jisté!

MAX Nu ano! Mužský...!

ANATOL Stará hloupá fráze! Pořád si chceme namluvit, že ženy jsou na tom jinak než my! ... Ano, některé... Ty, které drží matka pod zámekem, nebo ty, které nemají temperament... Jsme si naprosto rovni. Když některé řeknu: Miluji tě, jenom tebe – tak nemám pocit, že ji obelhávám, i kdybych noc předtím ležel v náručí jiné.

MAX Nu ano... ty!

ANATOL Já... ano! A ty snad ne? A ona, moje zbožňovaná Kora, snad ne? Oh! A to mě uvádí v zuřivost. I kdybych před ní klečel na kolenou a řekl jí: Můj poklade, mé dítě – všechno je předem odpuštěno – ale řekni mi pravdu – co by to pomohlo? Lhala by jako předtím, a já bych byl tam... kde dřív. Ačkoliv mne ještě žádná neprosila: Proboha! Řekni mi... jsi mi opravdu věrný? Ani slovo výčitky, jestliže nejsi: jen mi řekni pravdu, musím ji znát... Co já na to? Lhal bych... klidně, s nevinným úsměvem... s nejčistším vědomím. Co bych tě zarmucoval, myslel bych si? A řekl bych: Ano, můj anděli! Věrný až za hrob. A ona by mi věřila a byla šťastná!

MAX Tak vidíš!

ANATOL Ale já nevěřím a nejsem šťastný. Byl bych, kdyby se našel nějaký spolehlivý prostředek, jak téměř hloupým, sladkým, nenáviděnímohdným stvořením otevřít ústa, nebo nějakým jiným způsobem se dovědět pravdu... Ale žádný jiný, krom náhody, není.

MAX A hypnóza?
ANATOL Jak?
MAX Nu... hypnóza... Myslím to takhle: uspíš ji a řekneš: Musíš mi říct pravdu.
ANATOL Hm...
MAX Musíš... slyšíš...
ANATOL Zvláštní! ...
MAX To by přece šlo... A teď se ptáš dále... Miluješ mě? ... Někoho jiného? ... Odkud přicházíš? ... Kam půjdeš? ... Jak se jmenuje ten druhý? ... A tak dále.
ANATOL Maxi! Maxi!
MAX No -
ANATOL Máš pravdu! ... Člověk by se mohl stát kouzelníkem! Mohl by vyčarovat pravdivé slovo z ženských úst...
MAX Nu tak, vidím, že jsi zachráněný! Kora je určitě vhodné médium... ještě dnes večer můžeš vědět, zda jsi paroháč, nebo...
ANATOL Nebo bůh! ... Maxi! ... Dovol, ať tě obejmou! ... Spadl ze mne kámen... připadám si, jako bych se znovu narodil. Mám ji ve své moci...
MAX Jsem doopravdy zvědav...
ANATOL Proč? Pochybuješ snad?
MAX Ach tak, druzí nesmějí pochybovat, jen ty sám...
ANATOL Jistě! ... Když manžel vychází z domu, kde právě přistihl svou ženu s milencem, a jeho přítel se k němu hrne se slovy: Mám dojem, že tě tvá žena klame, tak neodpoví: Právě jsem se o tom přesvědčil... ale: Jsi padouch, lžeš.
MAX Pravda, málem jsem zapomněl, že první přátelskou povinností je - nebrat příteli jeho iluze.
ANATOL Buď tiše...
MAX Co je?
ANATOL Neslyšíš ji? Rozpoznám kroky, i když znějí ještě dole v síni.
MAX Neslyším nic.

ANATOL Už se blíží! ... Na chodbě... (*Otevírá dveře.*) Koro!
KORA (*venku*) Dobrý večer! Ach, ty nejsi sám...
ANATOL Přítel Max!
KORA (*vstupuje dovnitř*) Dobrý večer! Ó, při černé hodince?
ANATOL Ach pravda, už se stmívá. Víš, že to mám rád.
KORA (*hladí mu vlasy*) Ty můj malý básníku!
ANATOL Moje nejmilejší Koro!
KORA Ale já přece jen rozsvítím... Dovolíš. (*Zapaluje svíčky ve svícnech.*)
ANATOL (*Maxovi*) Není půvabná?
MAX Oh!
KORA Tak jak se daří? Tobě, Anatole - vám, Maxi? - Už si tu povídáte dlouho?
ANATOL Půl hodinky.
KORA Tak. (*Odkládá klobouk a plášť.*) A o čem?
ANATOL O leccčems.
MAX O hypnóze.
KORA Ach, už zase o hypnóze! Člověk z toho div nezhloupne.
ANATOL No...
KORA Ty, Anatole, chtěla bych, abys mě jednou zhypnotizoval.
ANATOL Já... Tebe...?
KORA Ano, myslím si, že by to bylo moc pěkné. To znamená - od tebe.
ANATOL Děkuji.
KORA Od někoho cizího... ne, ne, to bych nechtěla.
ANATOL Nu, můj poklade... jestli chceš, tak tě zhypnotizuji.
KORA Kdy?
ANATOL Ted! Ihned, zde na místě.
KORA Ano! Dobrá! Co mám dělat?
ANATOL Nic jiného, mé dítě, než zůstat klidně sedět v lenošce a mít dobrou vůli usnout.
KORA Ó, já mám dobrou vůli!

ANATOL Postavím se tu před tebe, budeš se na mne dívat...
nu... dívej se na mne přec... hladím ti čelo a víčka. Tak...
KORA Dobře, a co dál...
ANATOL Nic... Musíš chtít usnout.
KORA Ty, když mi tak jezdíš po víčkách, je mi docela zvláštně...
ANATOL Klid... nemluvit... Spát... Jsi už pěkně unavená.
KORA Ne.
ANATOL Ano! ... Maličko unavená.
KORA Maličko, ano...
ANATOL Víčka ti těžknou... ještě víc, paže už skoro nemůžeš
zdvihnout...
KORA *(tiše)* Opravdu.
ANATOL *(stále ji hladí po čele a víčkách, monotónně)* Unave-
ná... docela unavená už jsi... a teď spi, mé dítě... spi. *(Obrací
se na Maxe, který obdivně přihlíží. Anatol se tváří vítězoslavně.)* Spát... Nyní jsou oči pevně zavřeny... Už je nemůžeš ote-
vřít...
KORA *(chce otevřít oči)*
ANATOL Nejde to... spíš... Jen spi pěkně dál... tak...
MAX *(chce se něco zeptat)* Ty...
ANATOL Buď tiše! *(Koře.)* ... Spát... pevně, hluboce spát. *(Stojí
chvilku nad Korou, která klidně oddechuje a spi.)* Tak... teď se
můžeš ptát.
MAX Chtěl jsem se jen zeptat, jestli opravdu spi.
ANATOL Vidíš přece... Teď ještě chvilku počkáme. *(Stojí nad
ní, klidně se na ni dívá. Dlouhá pauza.)* Koro! ... Budeš mi teď
odpovídat... Odpovídat. Jak se jmenuješ?
KORA Kora.
ANATOL Koro, jsme v lese.
KORA Oh... v lese... jak je to pěkné! Zelené stromy... a slavičí.
ANATOL Koro... Řekneš mi teď na všechno pravdu... Co bu-
deš dělat, Koro?
KORA Řeknu ti na všechno pravdu.

ANATOL Všechny otázky mi pravdivě zodpovíš, a až se vzbudíš, všechno zase zapomeš! Rozuměla jsi mi?
KORA Ano.
ANATOL Nyní spi... klidně spi. *(Maxovi.)* Teď se jí tedy zeptám...
MAX Ty, kolik je jí let?
ANATOL Devatenáct... Koro, kolik je ti let?
KORA Jedenadvacet.
MAX Haha.
ANATOL Pst... to je přece něco mimořádného... Z toho vidíš...
MAX Ó, kdyby věděla, jakým je dobrým médiem.
ANATOL Sugescce působila. Zeptám se jí dále... – Koro, miluješ
mě? ... Koro, miluješ mě?
KORA Ano!
ANATOL *(vítězoslavně)* Slyšels?
MAX A teď tedy hlavní otázku, jestli ti je věrná.
ANATOL Koro! *(Otočí se.)* Otázka je hloupá.
MAX Proč?
ANATOL Tak se nelze ptát.
MAX ...?
ANATOL Musím otázku položit jinak.
MAX Myslím, že je dost přesná.
ANATOL Ne, v tom je právě háček, že není dost přesná.
MAX Jak to?
ANATOL Když se jí zeptám: Jsi mi věrná, pochopí to třeba
v nejširším smyslu.
MAX Nu a...?
ANATOL Pojme do toho třeba celou... minulost... Myslí mož-
ná na onen čas, kdy milovala někoho jiného... a odpoví: ne.
MAX To by bylo docela zajímavé.
ANATOL Děkuji... Víím, že přede mnou potkala jiného... Sama
mi jednou řekla: Kdybych byla věděla, že tě jednou potkám...
pak...

MAX Ale ona to nevěděla.

ANATOL Ne...

MAX A co se týče tvé otázky...

ANATOL Ano... ta otázka... zdá se mi nešikovná, aspoň ve formulaci.

MAX Nu, tak ji polož takhle: Koro, bylas mi věrná od té doby, co mě znáš?

ANATOL Hm... To by šlo. (Korě.) Koro! Bylas mi... I to je nesmysl!

MAX Nesmysl?

ANATOL Prosim tě... musíš si představit, jak jsme se seznámili. Sami jsme netušili, že se budeme jednou tak bláznivě milovat. První dny jsme brali oba celý příběh jako něco pomíjivého. Kdoví...

MAX Kdoví...?

ANATOL Kdoví, jestli mne nezačala milovat – teprve když přestala milovat toho druhého! Co zažila tato dívka onoho dne, kdy jsem ji potkal, než jsme spolu promluvili první slova? Bylo jí možné jen tak z ničeho nic se odtrhnout? Třeba ještě dny a týdny za sebou musela vléct stará pouta, musela, říkám.

MAX Hm.

ANATOL Chci jít dokonce ještě dál... První dobou to byl od ní, dá se říct, jen rozmar – jako ode mne. Nijak jinak se na to nikdo z nás nedíval, nic jiného jsme vzájemně od sebe nevyžadovali než prchavé, sladké štěstí. Jestli se tehdy dopustila něčeho, co jí mohu předhazovat? Nic – vůbec nic.

MAX Ty jsi vtělená dobrota.

ANATOL Ne, naprosto ne, zdá se mi jen nešlechtné takhle využívat výhody okamžité situace.

MAX Nu, to je jistě vznešené stanovisko. Ale já ti chci jen pomoci z rozpaků.

ANATOL ...?

MAX Zeptáš se jí takhle: Koro, od té doby, co mě miluješ... jsi mi věrná?

ANATOL To zní sice jasně...

MAX ... No tak?

ANATOL Ale jasně to není ani za mák!

MAX Oh!

ANATOL Věrná! Co to vlastně znamená: věrná? Představ si...

Včera jela ve vlaku, a naproti sedící pán se dotkl špičkou své nohy špičky její nohy. Nyní, za této zvláštní, spánkem do krajnosti vybičované vnímavosti, při této zjemnělé citlivosti, která se každého média v hypnóze zmocní, není naprosto vyloučeno, že už na toto bude nahlížet jako na nevěru.

MAX No né!

ANATOL Tím spíš, že při našich rozmluvách, které jsme leckdy na tohle téma vedli, poznala mé někdy snad trochu přepjaté názory. Sám jsem jí řekl: Koro, i když se na druhého muže prostě jen podíváš, už je to vůči mně zrada!

MAX A ona?

ANATOL A ona, ona se mi vysmála a řekla, jak bych si mohl jen pomyslet, že by se na někoho podívala.

MAX A přece si to myslíš?

ANATOL Jsou náhody – představ si, nějaký dotěra jde večer za ní a vtiskne jí na krk polibek.

MAX No – to...

ANATOL No – to přece není tak docela nemožné!

MAX Takže – ty se jí nezeptáš.

ANATOL Ale ano... jenže...

MAX Všechno, co jsi tu přednesl, je nesmysl. Věř mi, ženy nám rozumějí dobře, když se jich ptáme na jejich věrnost. Když jí teď pošeptáš něžným, zamilovaným hlasem: jsi mi věrná?, tu nebude myslet na ničí špičky nohou, ani na polibek na krk od nějakého dotěry – ale jen na to, co obvykle pod pojmem nevěra rozumíme, navíc máš ještě tu výhodu, že můžeš klást další otázky, které tu musí všechno vyjasnit, pokud by se ti odpovědi zdály nedostatečné.

ANATOL Tak ty chceš bezpodmínečně, abych se jí ptal...

MAX Já? ... Ty jsi to přece chtěl!

ANATOL Mé totiž zrovna ještě něco napadlo.

MAX A to?

ANATOL Bezvědomí.

MAX Bezvědomí?

ANATOL Věřím totiž v bezvědomé stavy.

MAX Tak?

ANATOL Takové stavy mohou vzniknout samy od sebe, mohou však také být vytvořeny, uměle... omamnými, opojnými prostředky.

MAX Nechtěl bys mi to vysvětlit blíže?

ANATOL Představ si potemnělý pokoj, zvláštní náladu...

MAX Potemnělý... zvláštní nálada... už si to představuji.

ANATOL V tomto pokoji ona... a někdo druhý.

MAX Dobře, ale jak by se tam dostala?

ANATOL To nechám prozatím otevřené. Jsou přece záminky... Dost! Něco takového se může stát. A teď – několik skleniček rýnského... zvláštní, dusný vzduch, který se nad vším vznáší, vůně cigaret, matné světlo lustru a rudé záclony – samota – ticho – jenom šepot sladkých slov...

MAX ...!

ANATOL I jiné už takhle podlehly! Lepší, klidnější než ona!

MAX No dobrá, ale jaká potom může být řeč o věrnosti, kdyby některá s tím druhým do takového pokoje vůbec šla?

ANATOL Jsou na světě všelijaké záhady...

MAX No tak, příteli, ty přece máš řešení jedné takové záhady, nad kterou si nejbystřejší muži lámou hlavu, na dosah, stačí jen otevřít ústa, a dovíš se všechno, co vědět chceš. Jedinou otázku – a dovíš se, jsi-li jedním z mála těch, kteří jsou sami milováni. Můžeš se dovědět, kdo je tvým sokem, jak toho dosáhl, že nad tebou zvítězil – a ty to jediné slovo nevyslovíš! – Je na tobě, abys položil otázku osudu! A ty ji nepoložíš! Dny a noci se trápíš, půl života bys dal za pravdu, teď leží před tebou a ty se neseheš, abys ji zdvihl! A proč? Protože by náhodou mohlo vyjít najevo, že žena, kterou miluješ, je opravdu taková, jaké by podle tebe měly být všechny – a protože ti je tvoje iluze přece jen tisíckrát milejší než pravda. Tak už tedy

dost hry, probuď tu dívku a spokoj se hrdým vědomím, že se zážrak tvým přičiněním – mohl uskutečnit.

ANATOL Maxi!

MAX Řekni, že nemám pravdu? Copak nevíš sám, že všechno, co jsi mi předtím říkal, byly vytáčky, prázdné řeči, jimiž jsi ani sebe ani mne nemohl oklamat?!

ANATOL (*rychle*) Maxi... Dovol mi jen říct, že chci; ano, chci se jí zeptat!

MAX Ach!

ANATOL Ale neměj mi to za zlé – ne před tebou!

MAX Ne přede mnou?

ANATOL Musím-li ji slyšet, tu hrůzu, jestliže mi odpoví: Ne, nebyla jsem ti věrná – tak ať jsem sám, kdo to slyší. Být nešťastný – to je jen polovina neštěstí, být litován – celé! – A to nechci. Jsi, pravda, mým nejlepším přítelem, ale právě proto nechci, aby tvoje oči na mně spočinuly s oním výrazem účasti, který dá teprve nešťastnému najevo, jak je zoufalý. Možná že je v tom ještě něco jiného – možná že se před tebou stydím. Pravdu se ostatně přesto dovíš. Viděl jsi tuto dívku u mne naposled, jestliže mě podvedla! Ale nesmíš to slyšet zároveň se mnou; to bych neunesl. Chápeš to...?

MAX Ovšem, příteli. (*Tiskne mu ruku.*) Nechám tě s ní samotného.

ANATOL Drahý příteli! (*Odvádí ho ke dveřím.*) Ani ne za minutku tě zavolám zpět!

MAX (*odejde*)

ANATOL (*stojí před Korou, dlouho se na ni dívá*) Koro! ... (*Vrtí hlavou, obchází ji.*) Koro! (*Klekne před ní na kolena.*) Koro! Má sladká Koro! – Koro! (*Vstane. Je rozhodnut.*) Vzbud se... a polib mne!

KORA (*vstane, protírá si oči, padne Anatolovi kolem krku*) Anatole! Spala jsem dlouho? ... Kdepak je Max?

ANATOL Maxi!

MAX (*vychází z vedlejší místnosti*) Tady jsem!

ANATOL Ano... hezky dlouho jsi spala – a taky jsi ve spánku mluvila.

KORA Proboha! Snad ne nic neslušného?

MAX Pouze jste odpovídala na jeho otázky!

KORA A na co se mě ptal?

ANATOL Na tisíc věcí! ...

KORA A já jsem pokaždé odpověděla? Pokaždé?

ANATOL Pokaždé.

KORA A na co ses ptal, to nemohu vědět?

ANATOL Ne, to nemůžeš! A zítra tě uspím znovu.

KORA Ó ne! Už nikdy! V tom vězí čáry. Člověka se tu ptají a po probuzení o tom nic neví. – Určitě jsem žvatlala samé nesmysly.

ANATOL Ano... například, že mě miluješ...

KORA Opravdu?

MAX Ona tomu nevěří. To je znamenité!

KORA Ale poslyš... to jsem ti mohla říct, i když jsem vzhůru!

ANATOL Můj anděli!

Objetí.

MAX Vážené panstvo... adié!

ANATOL Ty už odcházíš?

MAX Musím.

ANATOL Nezlob se, že tě nedoprovodím.

KORA Na shledanou!

MAX V žádném případě. (*U dveří.*) Jedno je mi jasné: *Že ženy* lžou i v hypnóze... Ale jsou šťastné – a to je to hlavní. Adié, děti.

Anatol a Kora ho neslyší, setrvávají ve vášnivém objetí.

OPONA

VÁNOČNÍ NÁKUPY

ANATOL, GABRIELA.

Na vídeňských ulicích. Štědrý večer v 6 hodin. Drobně sněží.

ANATOL Milostivá paní, milostivá paní...!

GABRIELA Jak? ... Ach, to jste vy!

ANATOL Ano! ... Jdu za vámi! – Nemohu se na to dívat, jak se vláčíte s tím nákladem! – Dejte mi přece ty balíčky!

GABRIELA Ne, ne, děkuji! – Už to donesu sama!

ANATOL Ale prosím vás, milostivá paní, neztěžujte mi to, když chci jednou být galantní –

GABRIELA Nu, tak tedy tenhleten...

ANATOL Ale to nic není... Jen mi dejte... Tak... tohle... a tohle...

GABRIELA Stačí, stačí – jste příliš laskavý.

ANATOL Když je to člověku jednou dovoleno – dělá mu to tak dobře!

GABRIELA Ale dokazujete to jen na ulici a – když sněží.

ANATOL ... a když už je pozdě – a když jsou náhodou Vánoce – že?

GABRIELA Je to hotový zázrak, že se taky jednou dáte vidět!

ANATOL Ano, ano... máte na mysli, že jsem vás letos ještě ani jednou nenavštívil –

GABRIELA Ano, něco takového jsem měla na mysli!

ANATOL Milostivá paní – nekonal jsem letos vůbec žádné návštěvy – vůbec žádné! A – jakpak se daří panu manželovi? A co dělají vaše roztomilé dětičky?

GABRIELA Tuhle otázku jste si mohl odpustit! Víím dobře, že vás to všechno velmi málo zajímá!

ANATOL To je ale nepříjemné, když se člověk setká s takovou znalkyní lidí.

GABRIELA Vás znám.

ANATOL Ne tak dobře, jak bych si přál!

GABRIELA Nechte si svoje poznámky, ano?

ANATOL Milostivá paní – to nemohu.

GABRIELA Vraťte mi raději ty balíčky!

ANATOL Nezlobila se – nezlobila se! – Jsem už zas hodný...
Jdou mlčky vedle sebe.

GABRIELA O něčem přece můžete mluvit!

ANATOL O něčem – ano – ale vaše cenzura je tak přísná...

GABRIELA Vyprávějte mi přece něco. Už jsme se tak dlouho neviděli... Co vlastně pořád děláte? –

ANATOL Nedělám nic, jako obyčejně!

GABRIELA Nic?

ANATOL Vůbec nic!

GABRIELA Je vás opravdu škoda!

ANATOL Nu... vám na tom přece ani trochu nezáleží!

GABRIELA Jak to můžete tvrdit? –

ANATOL Proč utloukám svůj život? – Kdo má na tom vinu? – Kdo?

GABRIELA Dejte mi ty balíčky! –

ANATOL Já přece nikoho neviním... Byla to jen řečnická otázka...

GABRIELA Chodíte nejspíš pořád na procházky?

ANATOL Na procházky! To říkáte tak pohrdavě! Jako by bylo něco krásnějšího! – V tom slově se skrývá cosi božsky bezcílneho. Ostatně dneska to ani v mém případě neplatí – dnes jsem zaměstnaný, milostivá paní – zrovna tak jako vy! –

GABRIELA Jakže?!

ANATOL Chodím také po vánočních nákupech! –

GABRIELA Vy?!

ANATOL Jenomže nenacházím to pravé! Postávám za tím úcelem už týdný každý večer před všemi výklady, co jich je na ulicích! – Ale obchodníci nemají vkus ani vynalézavost.

GABRIELA Tu musí mít zákazníci. Když má někdo tak málo co dělat jako vy, tu promýšlí a vymýšlí sám – a obstarává dárky už na podzim.

ANATOL Ach, to není nic pro mě! – Copak člověk ví na podzim, komu bude o Vánocích něco dávat? – A teď už zbývají jen dvě hodiny do nadílky – a já ještě nemám ani tušení, ani tušení!

GABRIELA Mám vám nějak pomoci?

ANATOL Milostivá paní... Vy jste anděl – ale neberte mi zase ty balíčky...

GABRIELA Ne, ne...

ANATOL Tedy anděl! Mohu to říct. – To je krásné – anděl!

GABRIELA Nechtěl byste laskavě mlčet?

ANATOL Už jsem zas úplně klidný!

GABRIELA Tak tedy – poskytněte mi aspoň nějaké vodítko... Pro koho má dárek být?

ANATOL ... To se vlastně... těžko vyslovuje...

GABRIELA Samozřejmě pro dámu?!

ANATOL Nu ano – že jste znalkyní lidí, jsem vám dnes řekl už jednou.

GABRIELA Ale pro... pro jakou dámu? – Je to opravdová dáma?!

ANATOL ... To se musíme nejdřív dohodnout na tomto pojmu. Máte-li na mysli dámu z velkého světa – pak to tak docela nesouhlasí...

GABRIELA Tedy... z malého světa? ...

ANATOL Dobrá – řekněme z malého světa. –

GABRIELA To jsem si vlastně mohla myslet...!

ANATOL Jen žádné sarkasmy!

GABRIELA Znam přece váš vkus... Bude to bezpochyby zase něco z předměstí – hubená a blondýna!

ANATOL Blondýna – přiznávám se...

GABRIELA Tak, tak... blondýna... je pozoruhodné, že máte pořád co dělat s takovými dámami z předměstí – ale pořád!

ANATOL Milostivá paní – moje vina to není.

GABRIELA Nechte toho – pane! Hm, je konečně docela správné, že se držíte svého žánru... bylo by nevděčné, kdybyste opustil místa svých triumfů...

ANATOL Ale co mám dělat – jsem milován jen tam venku...

GABRIELA A jestlipak vás chápou – tam venku?

ANATOL Ani nápad! – Ale podívejte se... v malém světě jsem jen milován; ve velkém – jen chápán – To přece víte...

GABRIELA Nevím vůbec nic... a nic víc už vědět nechci! – Pojdte sem... tady je zrovna vhodný obchod... zde vaši maličké něco koupíme...

ANATOL Milostivá paní! –

GABRIELA No tak... podívejte se... tady... ta malá krabička se třemi různými parfémy... nebo tahle zde se šesti mýdly... Patschuli... Chypre... Jockey-Club – to by bylo něco – či ne?!

ANATOL Milostivá paní – to není od vás hezké!

GABRIELA Nebo počkejte, tady! – Podívejte se přece... Tahle malá brož se šesti falešnými brilianty – pomyslete – šesti! – Jak jen se to třpytí. – Nebo tenhle roztomilý malý náramek s těmi přívěsky... Ach, na jednom je dokonce doopravdická hlava černocho! – To bude ohromně účinkovat... na předměstí! ...

ANATOL Milostivá paní – mýlíte se! Vy neznáte tyhle dívky – jsou jiné, než jak si je představujete...

GABRIELA A tady... ach, jak skvostné! – Pojdte přece blíž – nu – co říkáte tomuhle kloboučku? – Tenhle tvar byl před dvěma lety ohromně moderní! Ta péra – jak vlají – není-liž pravda!? To by působilo kolosálně – v Hernalsu?!

ANATOL Milostivá paní... o Hernalsu nebyla řeč... a vůbec, podceňujete pravděpodobně i hernaleský vkus...

GABRIELA Hm... s vámi je to opravdu těžké – tak mi přece pomozte – něco mi naznačte –

ANATOL Jak bych mohl...?! Už předem se budete smát – tak jako tak!

GABRIELA Ó ne, ne! – Jen mě poučte...! Je marnivá – nebo skromná? – Velká, nebo malá? – horuje pro pestré barvy...?

ANATOL Neměl jsem vaši laskavost přijímat! – Jenom se vysmíváte!

GABRIELA Ó ne, už poslouchám! – Tak mi o ní něco vyprávějte!

ANATOL Neodvažují se –

GABRIELA Jen se odvažte! ... Odkdypak...?

ANATOL Nechme toho!

GABRIELA Trvám na tom! – Jak dlouho ji znáte?

ANATOL Už – delší dobu!

GABRIELA Nenechte to takhle ze sebe páčit...! Vyprávějte mi prostě celou historku!

ANATOL Nejedná se o žádnou historku!

GABRIELA No ale jak jste se s ní seznámil, kdy a kde, a co je to vůbec za osobu – to bych chtěla vědět!

ANATOL Dobrá – ale není to zajímavé – upozorňuji vás na to předem!

GABRIELA Mne už to bude zajímat. Chtěla bych se jednou doopravdy o tomhle světě něco dozvědět! – Co je to vůbec za svět? – Ani trochu ho neznám!

ANATOL Také byste mu ani trochu nerozuměla.

GABRIELA Ale pane!

ANATOL Vy se už předem díváte z vysoka na všechno, co není z vašeho okruhu! – Velice nespravedlivě.

GABRIELA Ale já jsem tak učenlivá! – Nikdo mi o tamtom světě nevyprávěl! – Mohla bych ho poznat?

ANATOL Ale... Vy máte takový nejasný pocit, že – že vás tam někdo o něco připravuje. Tichá vojna.

GABRIELA Vyprošuji si – nikdo mě nepřipraví o nic – co si chci podržet.

ANATOL Ano... ale i když sama něco nechcete... přece vás zlobí, když toho dosáhne někdo jiný! –

GABRIELA Oh!

ANATOL Milostivá paní... To je jen čistě ženské! A protože je to ženské, je to pravděpodobně také nanejvýš vznešené a krásné a hluboké...!

GABRIELA Kam na tu ironii chodíte!!

ANATOL Kam na ni chodím? – Řeknu vám to. Také já jsem byl kdysi dobrý – a plný důvěry a nevysmíval jsem se... A dostalo se mi v tichosti mnoha ran –

GABRIELA Jen nebyl tak romantický!

ANATOL Poctivých ran – ano! – Takové „NE“ v pravý čas, třeba i z nejdražších úst – z toho jsem se dokázal vzpamatovat. Ale „NE“, když oči stokrát řekly „SNAD“, když rty stokrát naznačily „MŮŽE BÝT!“ – když v hlase stokrát znělo „JISTĚ“ – pak takové „NE“ člověka –

GABRIELA Chtěli jsme přece něco koupit!

ANATOL – takové „NE“ udělá z člověka blázna... nebo ironika!

GABRIELA ... Chtěl jste mi přece... vyprávět –

ANATOL Dobrá – když za každou cenu chcete...

GABRIELA Samozřejmě že chci! ... Jak jste se poznali...?

ANATOL Bože – jak tak člověk může někoho poznat! Na ulici – při tanci – v omnibuse – pod deštníkem –

GABRIELA Ale – víte – mne zajímá ten speciální případ. Pro ten přece chceme něco koupit!

ANATOL Tam v tom... „malém světě“ nejsou žádné speciální případy – vlastně ani ve velkém ne... Jste všechny tak typické!

GABRIELA Ale pane! Jen začnete –

ANATOL To není nic urážlivého – naprosto ne! – Já jsem přece také typ!

GABRIELA A jakýpak?

ANATOL ... Lehkomyslný melancholik!

GABRIELA ... A... a já?

ANATOL Vy? – To je docela jednoduché: dáma velkého světa.

GABRIELA Tak...! ... A ona!?

ANATOL Ona...? Ona... sladké děvče!

GABRIELA Sladké! Hned sladké? – A já – jen dáma z velkého světa –

ANATOL Zlá dáma velkého světa – když to chcete vědět...

GABRIELA Tak tedy... vypravujte mi konečně o tom... sladkém děvčeti!

ANATOL Není nijak uhrančivě krásná – není zvláště elegantní – a už vůbec ne duchaplná...

GABRIELA Já nechci vědět, jaká není –

ANATOL Ale má hebký půvab jarního večera... kouzlo zakleté princezny... a duši dívky, která umí milovat!

GABRIELA Tenhle druh duše je velmi rozšířený... v tom vašem malém světě! ...

ANATOL Do toho se vy neumíte vcítit! ... Přespříliš vám toho zamlčovali, když jste byly mladé – a řekli vám příliš mnoho, když jste dospěly! ... Proto vidíte všechno tak naivně –

GABRIELA Ale poslyšte – chci se dát poučit... Věřím už v tu vaši zakletou princeznu! – Vyprávějte mi jen, jak vypadá její kouzelná zahrada, kde tráví své dny –

ANATOL Nesmíte si pochopitelně představovat nějaký skvostný salon, kde visí těžké portiéry – s kyticemi od Makarta v každém koutě, s všelijakými ozdůbkami, svítidly, matným same-tem... a s rafinovanou polotmou uhasínajícího odpoledne...

GABRIELA Nechci vědět, co si nesmím představovat...

ANATOL Tak – tak si představte – malá setmělá světnička – docela maličká – bez tapet, jen s malovanými stěnami – ještě k tomu trochu moc světla – tu a tam visí několik starých mědirytin s vbledlými nápisy. – U stropu lampa se stínidlem. – Navečer je vidět z okna na střechy a komíny, propadající se do tmy! ... A – až nastane jaro, protější zahrada rozkvetne a bude plná vůně...

GABRIELA Jak musíte být šťastný, když už o Vánocích myslíte na jaro!

ANATOL Ano – tam jsem někdy šťastný!

GABRIELA Dost, dost! – Připozdilo se... chtěli jsme jí přece něco koupit! ... Snad něco do té světničky s malovanými stěnami...

ANATOL Nic tam nechybí!

GABRIELA Ano... vám dvěma! – To ráda věřím! – Ale já bych chtěla vám, ano, vám, přizdobit světničku podle vašeho vkusu!

ANATOL Mně? –

GABRIELA Perskými koberci...

ANATOL Prosím vás – tam venku!

GABRIELA Lampou z rudého, broušeného skla...?

ANATOL Hm!

GABRIELA Vázami s čerstvými květinami?

ANATOL Ano, ale já chci něco přinést jí –

GABRIELA Ach ano... to je pravda – musíme se rozhodnout – už vás asi očekává?

ANATOL Určitě!

GABRIELA Ona vás čeká? – Řekněte... jakpak vás přivítá? –

ANATOL Ach – jak se to obvykle dělá –

GABRIELA Slyší vaše kroky už na schodech... není-liž pravda?

ANATOL Ano... někdy...

GABRIELA Stojí ve dveřích?

ANATOL Ano!

GABRIELA A padne vám do náruče – a líbá vás – a říká... Co vlastně říká...?

ANATOL Co se zrovna v takovém případě říká...

GABRIELA Nu... například!

ANATOL Nevzpomínám si na žádný příklad!

GABRIELA Co řekla včera?

ANATOL Ach – nic zvláštního... zní to tak prostoduše, když přitom neslyšíte její hlas...!

GABRIELA Já už si ho k tomu přimyslím: nu – tak co řekla?

ANATOL ... Jsem tak ráda, že tě zase mám!

GABRIELA Jsem tak ráda – jak?!

ANATOL Že tě zase mám! ...

GABRIELA To je vlastně milé – velmi milé! –

ANATOL Ano... je to srdečné a upřímné!

GABRIELA A ona je... pořád sama? – Můžete se vídat docela nerušeně!? –

ANATOL Nu ano – žije si sama pro sebe – nemá nikoho – ani otce, ani matku... ani žádnou tetu!

GABRIELA A vy... vy jste jí všim...?

ANATOL ... Možná! ... Dnes...

Mlčení.

GABRIELA ... Už je tak pozdě – podívejte se, jak už jsou ulice prázdné...

ANATOL Ach – zdržel jsem vás! – Musíte už domů. –

GABRIELA Ovšem – ovšem! Už mě budou čekat! – Jak to uděláme s dárkem...?

ANATOL Ach, já už nějakou maličkost najdu...!

GABRIELA Kdoví, kdoví! – A já už si jednou vzala do hlavy, že vaší... že tomu... děvčeti – něco vyberu...!

ANATOL Ale prosím vás, milostivá paní!

GABRIELA Nejrádši bych chtěla být při tom, až jí budete ten dárek dávat! ... Dostala jsem takovou chuť vidět tu malou světničku a to sladké děvče! – Ani neví, jak se má!

ANATOL ...!

GABRIELA Teď mi ale dejte ty balíčky! – Je už tak pozdě...

ANATOL Ano, ano! Tady jsou – ale...

GABRIELA Prosím vás – zastavte tu drožku, co sem jede...

ANATOL Takový spěch najednou?!

GABRIELA Prosím, prosím!

ANATOL (*kývá na drožku*)

GABRIELA Děkuji vám...! Ale co uděláme s tím dárečkem...!
Drožka se zastavila; on a ona stojí na místě, Anatol chce otevřít dvířka.

GABRIELA Počkejte! ... Chtěla bych jí sama něco poslat!

ANATOL Vy...?! Milostivá paní, vy sama...

GABRIELA Co jen?! – Zde... vezměte... tyhle květiny... docela jednoduše, tyhle květiny...! Nemá to být nic jiného než pozdrav, nic jiného... Ale... musíte jí k tomu něco vyřídít. –

ANATOL Milostivá paní – jste tak laskavá –

GABRIELA Slibte mi, že jí to vyřídíte... a přesně tak, jak vám to povím –

ANATOL Určitě.

GABRIELA Slibujete mi to? –

ANATOL Ano... s radostí! Pročpak ne?

GABRIELA (*otevívá dvířka*) Řekněte jí tedy...

ANATOL Ano...?

GABRIELA Řekněte jí: Tyhle květiny, mé... milé děvče, ti posílá jedna žena, která snad umí milovat zrovna tak jako ty, ale která k tomu nenašla odvahu...

ANATOL Milostivá... paní!? ...

Gabriela vstoupila do drožky... drožka odjíždí, ulice jsou skoro úplně prázdné. Anatol se dlouho dívá za vozem, dokud nezabočí za roh ulice. Zůstane ještě chvíli stát; pak se podívá na hodinky a rychle odkvapí.

OPONA

EPIZODA

ANATOL, MAX, BIANKA.

Maxův pokoj, celý tmavě laděný, tmavočervené tapety, tmavočervené závěsy. V pozadí uprostřed dveře. Druhé dveře vlevo od diváka. Uprostřed pokoje velký psací stůl; na stole lampa se stínidlem, knihy a papíry. Vpravo vpředu vysoké okno. Vpravo v rohu kamna, v nichž plápolá oheň. Před kamny dvě nízké lenošky. Po blíž nenápadně umístěna tmavočervená zástěna.

MAX (sedí u psacího stolu, kouří cigaretu a čte dopis) „Drahý Maxi! Jsem opět tu. Naše společnost se zdrží tři měsíce, jak už jsi snad četl v novinách. První večer bude patřit našemu přátelství. Přijdu dnes večer k vám. Bibi...“ Bibi... tak tedy Bianka... Nu, budu ji očekávat.

Ozve se zaklepání.

Že by to už byla ona...? Dále!

ANATOL (vstupuje s velkým balíkem v náruči, chmurně) Dobrý večer!

MAX Ach – co to neseš?

ANATOL Hledám azyl pro svou minulost.

MAX Jak tomu mám rozumět?

ANATOL (pozvedne balík k Maxovi)

MAX Nu?

ANATOL Tady ti přináším svou minulost, celý svůj mládenecký život; vezmi ho k sobě.

MAX S radostí. Ale snad mi to vysvětlíš blíže?

ANATOL Mohu si sednout?

MAX Samozřejmě. Ale proč tak slavnostně?

ANATOL (posadil se) Mohu si zapálit cigaretu?

MAX Tady! Vezmi si, jsou z letošní sklizně.

ANATOL (zapálí si nabídnutou cigaretu) Ach – znamenité!

MAX (ukazuje na balík, který Anatol položil na psací stůl) A...?

ANATOL Tohle mé mládí už nemá v mém domě co dělat!
Opouštím město.

MAX Ah!

ANATOL Začnu na neurčitý čas nový život. K tomu potřebuji
být volný a sám, a proto se zbavuji své minulosti.

MAX Máš tedy novou milenkku.

ANATOL Ne – prozatím jen už nemám tu starou... (*Rychle od-
vádí řeč a ukazuje na balík.*) – U tebe, drahý příteli, ať všechny
ty tretky odpočívají.

MAX Tretky, říkáš! Proč je nespálíš?

ANATOL Nemohu.

MAX To je dětinské.

ANATOL Ó nikoli: takový je už můj způsob věrnosti. Na žádnou
z těch, které jsem miloval, nemohu zapomenout. Když se tak pře-
hrabuji v těchto dopisech, květinách, kadeřích – musíš mi umož-
nit, abych mohl občas k tobě přijít trochu se v nich pohrabat – tu
jsem zase u nich, tu zase ožívají a já je poznovu zbožňuji.

MAX Ty si tedy chceš v mém bytě dávat schůzku se svými sta-
rými milenkami...?

ANATOL (*neposlouchá ho*) Kolikrát mě tak napadá... Kdyby
existovala nějaká taková moc, aby se všechny zase objevily!
Kdybych je mohl vyčarovat z nicoty!

MAX Tahle nicota by byla poněkud různorodá.

ANATOL Ano, ano... představ si, že bych je vyslovil, to slovo...

MAX Snad najdeš nějaké, které by působilo... například: jediná
milovaná!

ANATOL Volám tedy: Jediná milovaná...! A v tom přicházejí:
jedna z nějakého malého domku na předměstí, jiná ze skvost-
ného salonu svého pana chotě. – Jedna ze šatny divadla –

MAX Těch by bylo víc!

ANATOL Víc – tak dobrá... Jedna z kloboučnického krámu –

MAX Jedna z náruče nového milence –

ANATOL Jedna z hrobu... Jedna odtud – jiná odjinud – a teď
jsou všechny zde...

MAX Raději to slovo nevyslovuj. Tohle shromáždění by nemu-
selo být příjemné. Protože všechny tě nejspíš přestaly milovat
– ale žádná na tebe nepřestala žárlit.

ANATOL Velice moudré... Ať tedy odpočívají v pokoji.

MAX Teď ale abych našel místo pro tenhle objemný balík.

ANATOL Budeš to muset rozdělit. (*Roztrhne obal, objeví se
ozdobné, stužkami ovinuté balíčky.*)

MAX Ach!

ANATOL Všechno je pěkně uspořádáno.

MAX Podle jmen?

ANATOL Ó ne. Každý balíček má nějaký nápis: veršík, jedno
slovko, nějakou poznámku, a to mi znovu vyvolá ve vzpomín-
ce celý zážitek. Žádná jména – protože Marie nebo Anna se
mohla koneckonců jmenovat každá.

MAX Nech mě číst.

ANATOL Poznám vás zase všechny? Některý balíček tu leží léta,
aniž jsem do něho nahlédl.

MAX (*vezme jeden z balíčků, čte nápis*)

„Ty krásná, plná čaromoci,
nech se své šíje dotknout rtoma;
chci objímat tě dnem i nocí,
ty opojivá Matyldo má!“

... Tady je přece jen jméno! Matylda!

ANATOL Ano, Matylda. – Ale jmenovala se jinak. Pořád jsem
ji líbal na šíji.

MAX Která to byla?

ANATOL Na to se neptej. Spočívala na mé hrudi, to stačí.

MAX Tak tedy pryč s Matyldou. – Je to ostatně velmi útlý ba-
líček.

ANATOL Ano, je v něm jen kadeř vlasů.

MAX Žádné dopisy...?

ANATOL Oh – od ní? To by na ni byla příliš velká námaha. Kam
bychom přišli, kdyby nám všechny ženy psaly! Tak tedy pryč
s Matyldou.

MAX (čte) „V jednom směru jsou všechny ženy stejné: jsou impertinentní, když je člověk přistihne při lži.“

ANATOL Ano, to je pravda!

MAX Která to byla? Pěkně těžký balíček!

ANATOL Samé osmistránkové lži. Pryč s tím.

MAX A byla taky impertinentní?

ANATOL Když jsem jí na to přišel. Pryč s ní.

MAX Pryč s impertinentní lhářkou.

ANATOL Žádné urážky. Spočívala na mé hrudi; – je posvátná.

MAX To není zrovna zlý postoj. Tak tedy dále. (Čte.)

„Když se své špatné nálady chci zbavit,
tu tvého ženicha si představím,
a hned se, poklade můj, začnu bavit,
když vidím tě, jak ti to sluší s ním.“

ANATOL (směje se) Ach ano, to byla ona.

MAX Á – copak je tam?

ANATOL Fotografie. Ona se svým ženichem.

MAX Znal jsi ho?

ANATOL Samozřejmě, jinak bych se nemohl smát. Byl to hlupák.

MAX (vážně) Spočíval na její hrudi; je posvátný.

ANATOL Dost.

MAX Pryč s ní i s jejím směšným ženichem. (Bere další balíček.)
Co je to? Jen jediné slovo?

ANATOL Jaképak?

MAX „Políček.“

ANATOL Ach, už si vzpomínám.

MAX To byl konec?

ANATOL Ó ne, začátek.

MAX Ach tak! A tady... „Je snazší změnit směr plamene než jej roznítit.“ Co to znamená?

ANATOL Nu, já jsem směr plamene změnil. Roznítit jej někdo přede mnou.

MAX Pryč s plamenem... „Vždy má s sebou svou kulmu.“ (Dívá se tázavě na Anatola.)

ANATOL Nu ano; měla prostě pořád s sebou své želízko na ondulování – pro všechny případy. Ale byla moc hezká. Ostatně mám od ní jen kousek závoje.

MAX To se pozná po hmatu... (Čte dál.) „Jak jsem tě ztratil?“ ...
Nu, jakpak jsi ji ztratil?

ANATOL To právě nevím. Najednou byla pryč – pryč z mého života. Ujišťuji tě, že se tak stává leckdy. Je to, jako když člověk někde nechá stát deštník a teprve za dlouho si na něj vzpomene... Neví už vůbec kdy a kde.

MAX Adié, zapomenutá! (Čte dál.) „Ty můj sladký, milý broučku –“

ANATOL (blouznivě pokračuje) „– dívka s rozpíchanými prsty.“

MAX To byla Kora, ne?

ANATOL Ano, znal jsi ji přece.

MAX Co se s ní dál stalo? Víš to?

ANATOL Setkal jsem se s ní později – vzala si truhlářského mistra.

MAX Neříkej!

ANATOL Ano, tak končí tyhle dívky s rozpíchanými prsty. Ve městě jsou milovány, na předměstí se vdávají... byl to poklad!

MAX Šťastnou cestu! A co je tohle? ... „Epizoda“ – a uvnitř nic? ... Prach!

ANATOL (bere do ruky obálku) Prach? To byla kdysi květina!

MAX Co to znamená: Epizoda?

ANATOL Ach nic; okamžitý nápad. Byla to jen epizoda, dvouhodinový román... nic! ... Ano, prach! – Že po tolika sladkých chvilkách nic jiného nezbyvá, je vlastně smutné. – Ne?

MAX Ano, to je dozajista smutné... Ale jak jsi přišel na to slovo? Mohl jsi je přece napsat kamkoli jinam?

ANATOL Ovšem; ale nikdy mi nepřišlo na mysl tak jako tenkrát. Často, když jsem byl s tou či onou, zvláště dříve, když jsem si o sobě ještě moc myslel, se mi dralo na rty: ubohé, ubohé dítě?

MAX Jak to?

ANATOL Nu, připadal jsem si, jako bych byl jedním z géníů.
Tyhle dívky a ženy – drtil jsem je pod svými železnými kroky,
kterými jsem kráčel po zemi. Je to zákon, myslel jsem si, mu-
sím vás nechat za sebou.

MAX Byl jsi jako bouře, která strhává květy... není-liž pravda?

ANATOL Ano! Tak jsem se řítit vpřed. Proto právě jsem si v du-
chu říkal: ubohé, ubohé dítě. Ale vlastně jsem sám sebe kla-
nejsmutnější, smířil jsem se s tím. Ale tehdy!

MAX Nu, a ona „epizoda“?

ANATOL Ano, to bylo právě taky tak... Bylo to jedno z těch
stvoření, která jsem cestou potkal.

MAX A rozdrtil.

ANATOL Ty, když to tak rozvažuji, tak mám pocit, že tuhle jsem
doopravdy zničil.

MAX Eh!

ANATOL Ne, opravdu. Bylo to vlastně to nejhezčí, co jsem za-
žil... Těžko bych ti to vyprávěl.

MAX Proč?

ANATOL Protože celá historka je strašně banální... Je to...
nic... Co na tom bylo krásné, to ty nemůžeš vycítit. Celé ta-
jemství je v tom, že jsem to prožil.

MAX Nu a?

ANATOL Tak tedy: sedím u klavíru... bylo to v tom malém po-
koji, kde jsem tenkrát bydlel... Večer... Znáš ji dvě hodiny...
Moje zelenočervená lampa září – připomínám zelenočerve-
nou lampu; patří taky k tomu.

MAX Nu a?

ANATOL Nu a! Tak tedy já u klavíru. Ona – u mých nohou, tak-
že jsem nemohl šlapat na pedál. Její hlava mi spočívá na klíně
a její spletené vlasy jiskří zeleně a rudě od lampy. Improvizuji
na klavíru, ale jen levou rukou; pravou si přitiskla na rty...

MAX Nu a?

ANATOL Co pořád máš s tím svým nedočkavým: nu a... Vlast-
ně už nic... Znáš ji tedy dvě hodiny, vím, že se s ní po dneš-

ním večeru pravděpodobně už nikdy neuvidím – to jsem si
říkal – a přitom cítím, že jsem v tomto okamžiku šíleně milo-
ván. Celého mě to zahltilo – všechn vzduch byl zpitý a voněl
touto láskou... Rozumíš mi?

MAX (mlčí)

ANATOL A tu mi bleskla hlavou znovu ona pošetile božská my-
šlenka: ubohé, ubohé dítě! Uvědomil jsem si jasně epizodič-
nost celého příběhu. Zatímco jsem cítil na rukou teplo jejich
rtů, zažíval jsem to všechno už ve vzpomínce. Bylo to už vlast-
ně pryč. Byla zase jednou z těch, které jsem musel nechat za
sebou. Samo se vynořilo to slovo – strohé slovo: epizoda. A já
při tom byl něčím, co trvá věčně... Věděl jsem také, že to ubo-
hé dítě nikdy nevymaže z mysli tuhle hodinu – právě u ní jsem
to věděl. Leckdy jsem cítil: zítra ráno budu zapomenut. Ale
tohle bylo něco jiného. Pro tuhle, která mi tu klečela u nohou,
jsem byl vším; cítil jsem, jakou posvátnou, nepomijivou láskou
mne obepíná. To se totiž vycítí; nikdo mi to nevezme. Určitě
nemohla v tomhle okamžiku myslet na nic jiného než na mne
– jen na mne. Ale pro mne už byla v tu chvíli minulostí, dý-
mem, epizodou.

MAX A co byla vlastně zač?

ANATOL Co byla zač? Vždyť tys ji přece znal. – Seznámili jsme
se s ní jednou večer v nějaké veselé společnosti, ty jsi ji dokon-
ce znal už z dřívějšíka, jak jsi mi tenkrát řekl.

MAX Dobrá, ale která to byla? Znáš jich mnoho už z dřívějšíka.
Líčíš mi ji ve světle té lampy jako nějakou pohádkovou bytost.

ANATOL Ano – v životě nic takového nebyla. Víš, čím byla?
Zničím teď vlastně celou její svatozář.

MAX Čím tedy?

ANATOL (směje se) Byla od – od –

MAX Od divadla?

ANATOL Ne – od cirkusu.

MAX Opravdu?

ANATOL Ano – byla to Bianka. Do dneška jsem ti nevyprávěl,
že jsem se s ní opět setkal – po onom večeru, kdy jsem se o ni
vůbec nezajímal.

MAX A ty opravdu věříš, že tě Bibi milovala?

ANATOL Ano, právě ona! Osm nebo deset dní po onom společenském večírku jsme se potkali na ulici. Ráno nato musela odjet s celou společností do Ruska.

MAX To jste tedy měli nejvyšší čas.

ANATOL Já to věděl; teď ve tvých očích celá záležitost ztratila své kouzlo. Ty jsi zkrátka ještě nepřišel na pravé tajemství lásky.

MAX A v čem je podle tebe klíč k ženské bytosti?

ANATOL V náladě.

MAX Ach – ty potřebuješ polotmu, zelenočervenou lampu... hru na klavír.

ANATOL Ano, tak jest. A tím se můj život stává tak rozmanitým a proměnlivým, že mi jediná barva dokáže změnit celý svět. Čím by byla pro tebe, pro tisíc jiných tato dívka s jiskřivými vlasy; čím ona lampa, nad kterou se ušklíbáš? Krasojedkyně z cirkusu a kus zelenočerveného skla, za kterým se svítí! Pak je ovšem po kouzlu; pak se dá sice dobře žít, ale nikdy nic doopravdy zažít. Vrháte se do dobrodružství, brutálně, s otevřenými očima, ale se zavřenými smysly, a všechno je pro vás stejně šedivé. Ale z mé duše, ano, ze mne na všechno kolem vyzařují tisíce světél a barev, a jsem schopen prožívat, kde vy si jenom – užíváte!

MAX Vskutku zázračný pramen, ta tvoje „nálada“. Všechny, které miluješ, se do něj ponoří, a pak ti nosí zvláštní chuť dobrodružství a čehosi neobvyklého, čím ty se opájíš.

ANATOL Ber to tak, chceš-li.

MAX Pokud jde o tvou krasojedkyni, budeš mne těžko přesvědčovat, že by pod zelenočervenou lampou musela cítit zrovna to... co ty.

ANATOL Ale já musel cítit, co ona v mé náruči pociťuje.

MAX Nu, já jsem ji taky znal, tu tvou Bianku, a lépe než ty.

ANATOL Lépe?

MAX Lépe; protože jsme se navzájem nemilovali. Pro mne není žádnou pohádkovou bytostí; pro mne je jednou z tisíce padlých žen, kterým fantazie snůk vrací poctivost. Pro mne není

o nic lepší než sto jiných, které proskakují kruhem nebo stojí v krátké sukničce v poslední řadě při čtverylce.

ANATOL Tak... tak...

MAX Ona také ničím jiným nebyla. Já nepřehlédl nic, co by v ní bylo; zato ty jsi viděl, co v ní nebylo. Ty jsi vdechl ze svého bohatého a krásného duševního života do jejího prázdného srdce žár svého blouznivého mládí, a co ti zářilo vstříc, bylo světlo tvého světla.

ANATOL Ne. I to se mi někdy stávalo. Ale tentokrát ne. Nechci ji dělat lepší, než byla. Nebyl jsem první, ani poslední... byl jsem...

MAX Nu, čím jsi byl? ... Jedním z mnohých. Byla stejná ve tvém objetí jako v objetí těch ostatních. Žena ve své vrcholné chvíli!

ANATOL Proč jsem tě do toho zasvěcoval. Ty jsi mi neporozuměl.

MAX Ach ne. Ty jsi mi špatně rozuměl. Chtěl jsem jen říct, že ty jsi mohl zažívat nejsladší kouzlo, zatímco pro ni to znamenalo totéž... co mnohokrát předtím. Má snad pro ni svět tisíce barev?

ANATOL Znal jsi ji opravdu dobře?

MAX Ano; setkávali jsme se často v té veselé společnosti, do které jsem tě jednou uvedl.

ANATOL To bylo všechno?

MAX Všechno. Ale byli jsme dobrými přáteli. Měla smysl pro humor; rádi jsme si spolu povídali.

ANATOL To bylo všechno?

MAX ... Všechno...

ANATOL ... A přece... ona mne milovala.

MAX Neměli bychom číst dál? ... (Bere do rukou balíček.) „Kdybych věděl, co znamená tvůj úsměv, zelenooká...“

ANATOL Víš ty vůbec, že celá ta společnost sem zas přijela?

MAX Ovšem. Ona také.

ANATOL Nepochybně.

MAX Docela určitě. A já ji dokonce dnes večer opět uvidím.

ANATOL Jak? Ty? Víš, kde bydlíš?
MAX Ne. Napsala mi; přijde sem.
ANATOL Jak? A to mi říkáš teprve teď?
MAX Co ti na tom záleží? Ty chceš být přece „volný a sám“!
ANATOL Á co!
MAX A pak, není nic smutnějšího než ohřívání kouzlo!
ANATOL Ty myslíš –
MAX Myslím, že by sis měl dát pozor, aby ses s ní znovu nese-
tkal.
ANATOL Protože by mi mohla být znovu nebezpečná?
MAX Ne – protože to bylo tenkrát tak hezké. Vrať se domů se
svou sladkou vzpomínkou. Nic nemá člověk chtít zažít po-
druhé.
ANATOL To nemůžeš myslet vážně, abych se vzdal setkání, kte-
ré se mi tak snadno nabízí.
MAX Ona je moudřejší než ty. Nenapsala ti... Možná jen proto,
že na tebe zapomněla.
ANATOL Nesmysl.
MAX Máš to za nemožné?
ANATOL Je mi to k smíchu.
MAX Nepředstavuj si, že všechny napájejí své vzpomínky
z onoho živého pramene „nálady“, který těm tvým propůjčuje
věčnou svěžest.
ANATOL Oh – ta chvíle tenkrát!
MAX Nu?
ANATOL Byla jednou z těch, které neumírají.
MAX Slyším v předání kroky.
ANATOL Aby to byla nakonec ona.
MAX Jdi – vytrať se ložnicí.
ANATOL To bych byl blázen!
MAX Jdi – proč si chceš nechat zničit kouzlo.
ANATOL Zůstanu.
Je slyšet zaklepání.

MAX Jdi! Rychle jdi!
ANATOL (*vrtí hlavou*)
MAX Tak se postav sem, ať tě aspoň hned nevidí – tady... (*Strká
jej ke kamnům, kde je Anatol částečně kryt zástěnou.*)
ANATOL (*opírá se o římsu krbu*) Pro mne za mne.
Zaklepání.
MAX Dále!
BIANKA (*vstoupí, živě*) Dobrý večer, drahý příteli; tak jsem zase
tu.
MAX (*napřahuje jí vstříc paže*) Dobrý večer, milá Bianco, to je
od vás hezké, opravdu hezké.
BIANKA Můj dopis jste, doufám, dostal? Jste první ze všech –
vůbec jediný.
MAX Můžete si myslet, že jsem na to hrdý.
BIANKA A co dělají ostatní? Naše společnost od Sachra? Existu-
je ještě? Dáme se zase každý večer po představení dohromady?
MAX (*pomáhá jí při odkládání*) Byly ale také večery, kdy jste
nebyla k nalezení.
BIANKA Po představení?
MAX Ano, kdy jste se hned po představení vytratila.
BIANKA (*směje se*) Ach ovšem... samozřejmě... Je hezké, když
se to člověku řekne – bez špetky žárlivosti! Potřebuje mít také
takové přátele, jako jste vy...
MAX Ano, ano, potřebuje.
BIANKA Kteří člověka milují, aniž by ho mučili.
MAX To se vám stává zřídka!
BIANKA (*všimne si Anatolova stínu*) Vy ale nejste sám.
ANATOL (*předstoupí, ukláněje se*)
MAX Starý známý.
BIANKA (*zvedá k očím lorňon*) Ah...
ANATOL (*přistupuje blíže*) Slečno...
MAX Co říkáte tomu překvapení, Bibi?
BIANKA (*poněkud v rozpacích, zřetelně hledá ve vzpomínkách*)
Ach, vskutku, my se známe...

ANATOL Určitě – Bianco.

BIANKA Ovšem – známe se velice dobře...

ANATOL *(vzrušeně se chápe oběma rukama její pravice)* Bianco...

BIANKA Kde to jen bylo, kde jsme se potkali... kde jen... ach ano!

MAX Jen si vzpomeňte...

BIANKA Ovšem... pravda... bylo to v Petrohradě...?

ANATOL *(nechá rychle klesnout obě ruce)* To nebylo... v Petrohradě, slečno... *(Obrací se k odchodu.)*

BIANKA *(úzkostně Maxovi)* Co je s ním? ... Urazila jsem ho?

MAX Teď jde jako zpráskaný...

ANATOL *(zmizí dveřmi v pozadí)*

BIANKA Co to znamená?

MAX Copak vy jste ho nepoznala?

BIANKA Poznala... ano, ano. Jenom nevím přesně, kde a kdy?

MAX Ale Bibi, to byl Anatol!

BIANKA Anatol! ... Anatol...?

MAX Anatol – klavír – lampa... taková červenozelená... tady ve městě – před třemi roky...

BIANKA *(chytne se za hlavu)* Kde jsem nechala hlavu?! Anatol! *(Běží ke dveřím.)* Musím ho zavolat zpět... *(Otevírá dveře.)* Anatole! *(Vyběhne za scénu, na schodiště.)* Anatole! Anatole!

MAX *(stojí a usmívá se, pak jí jde ke dveřím naproti)* Nu?

BIANKA *(vstupuje)* Musí už být na ulici. Dovolíte? *(Rychle otvírá okno.)* Jde tamhle dole.

MAX *(za ní)* Ano, to je on.

BIANKA *(volá)* Anatole!

MAX Už vás neslyší.

BIANKA *(seskočí lehce z okna)* Škoda... Musíte mne u něho omluvit. Zranila jsem ho, toho dobrého, milého člověka.

MAX Tak si přeče na něho vzpomínáte?

BIANKA Jistě. Ale... je k nerozeznání podobný jednomu člověku v Petrohradě.

MAX *(uklidňuje ji)* Řeknu mu to.

BIANKA A pak: když na někoho tři roky nemyslíte a on stojí najednou před vámi – kdo by si hned na všechno vzpomněl?

MAX Zavřu okno. Jde sem zima. *(Zavírá okno.)*

BIANKA Snad ho přeče ještě uvidím, co tady budu?

MAX Snad. Ale něco vám ukážu. *(Bere z psacího stolu obálku a podává ji Biance.)*

BIANKA Co je to?

MAX Květina, kterou jste měla tehdy večer – tehdy večer.

BIANKA On si ji schoval?

MAX Jak vidíte.

BIANKA Tak on mne tedy miloval?

MAX Vášnivě, nezměrně, navěky – jako tyhle všechny. *(Ukazuje na balíčky.)*

BIANKA Jak... tyhle všechny! ... Co to má znamenat? To jsou samé květiny?

MAX Květiny, dopisy, kadeře, fotografie. Zrovna jsme to třídili.

BIANKA *(podrážděně)* Do různých přihrádek.

MAX Ano, pochopitelně.

BIANKA A do jaké přijdu já?

MAX Myslím, že... do téhle! *(Hodí obálku do kamen.)*

BIANKA Och!

MAX *(pro sebe)* Pomstil jsem tě, jak nejlíp jsem uměl, příteli Anatole... *(Hlasitě.)* Tak, a teď se už nezlobte... Sedněte si hezky ke mně a povídejte mi něco o těch posledních třech letech.

BIANKA Teď mám zrovna na to náladu! Po takovém uvítání!

MAX Jsem přeče váš přítel... Pojďte, Bianco, vyprávějte mi něco!

BIANKA *(nechá se usadit do lenošky vedle kamen)* A co?

MAX *(sedá si proti ní)* Například o tom „k nerozeznání podobným“ v Petrohradě.

BIANKA Jste nesnesitelný!

MAX Nu tak...

BIANKA (*zlostně*) Ale co mám povídat.

MAX Jen začněte... Bylo jednou... nu... Bylo jednou jedno veliké, veliké město...

BIANKA (*rozmrzele*) V něm stál veliký, veliký cirkus.

MAX A v něm byla malá, malá umělkyně.

BIANKA Která proskakovala velikým, velikým kruhem... (*Tiše se směje.*)

MAX Vidíte... Už to jde.

Opona začne velice pomalu klesat.

V jedné lóži... nu... v jedné lóži sedával každý večer...

BIANKA V jedné lóži sedával každý večer krásný, krásný... Ach!

MAX Nu... A...?

OPONA SPADNE

PAMÁTNÉ KAMENY

ANATOL, EMÍLIE.

Velmi elegantně zařízený Emíliin pokoj. Večerní soumrak. Otevřeným oknem je vidět do parku. Proti oknu se rýsuje vršek jednoho, sotva ještě rozpučeného, stromu.

EMÍLIE ... Ach, tady jsi! A u mého psacího stolu...? Co to děláš? Ty prohledáváš mé věci? ... Anatole!

ANATOL Po právu – a že jsem ho měl, to se právě ukázalo.

EMÍLIE Nu – copak jsi našel? Svoje vlastní dopisy...!

ANATOL Tak? – A co je tohle?

EMÍLIE To?

ANATOL Tyhle dva malé kamínky...? Jeden z nich je rubín, a tenhle druhý, tmavý? – Neznám je, ode mne nejsou...!

EMÍLIE ... Ne... zapomněla jsem...

ANATOL Zapomněla? ... Tak pěkně tu byly schované; tady v rohu nejspodnější zásuvky. Přízněj se raději hned, než abys lhala jako všechny... Tak... ty mlčíš? ... Ó, jen se tvař rozhořčeně... Je to tak lehké mlčet, když je někdo vinen a zahnán do úzkých... Teď ale budu hledat dál. Kam jsi schovala ostatní šperky?

EMÍLIE Nemám už žádné.

ANATOL Tak dobrá – (*Začne otevírat zásuvky.*)

EMÍLIE Nehledej nic... přísahám ti, že už nic nemám.

ANATOL A tyhle zde... proč tyhle zde?

EMÍLIE To bylo ode mne špatné... snad...!

ANATOL Snad! ... Emílie! Jsme v předvečer dne, kdy jsem tě chtěl učinit svou ženou. Věřil jsem opravdu, že je všechno, co bylo, vyrváno z kořenů... všechno... s tebou společně jsem všechny dopisy, obsah příhrádek, tisíce nicůtek, které mě upomínaly na čas, kdy jsme se ještě neznali... s tebou společně jsem to všechno hodil do ohně... náramky, prsteny, náušnice... všechny jsme je rozdali, za babku prodali, letěly z mostu do řeky, oknem na ulici... Tady jsi přede mnou kleče-

la a přísahala mi... „Všechno je pryč – a teprve v tvém objetí jsem poznala, co je láska...“ A já jsem ti samozřejmě věřil... protože my muži věříme všemu, co nám ženy řeknou, od první lži, která nás oblaží...

EMÍLIE Mám ti přísahat znovu?

ANATOL Co by to pomohlo? ... Skoncoval jsem... s tebou jsem skoncoval... Ó, jak dobře jsi hrála! Horečně, jako bys chtěla smýt všechny skvrny ze své minulosti, jsi tu stála u ohně, v němž hořely dopisy, stužky a všelijaké tretky... A jak jsi štkala v mém objetí, tenkrát, když jsme se v radostné náladě procházeli po břehu řeky a hodili ten drahocenný náramek do temné vody, do níž se vzápětí potopil... jaké očistné slzy jsi tam prolévala, slzy lítosti... hloupá komedie! Vidíš, jak to bylo všechno zbytečné? Že jsem ti přesto tak docela nedůvěřoval? A že jsem tady oprávněně slídlil? ... Proč nemluvíš? ... Proč se neobhajuješ? ...

EMÍLIE Vždyť mě chceš přece opustit.

ANATOL Ale nejdřív chci vědět, co znamenají tyhle dva kameny... proč sis ponechala zrovna je?

EMÍLIE Ty už mě nemiluješ...?

ANATOL Pravdu, Emílie... chci vědět pravdu!

EMÍLIE Proč, když už mě nemiluješ?

ANATOL Snad vězí v té pravdě cosi –

EMÍLIE Nu co?

ANATOL Co mi věc... vyjasní... Slyšíš, Emílie, já nemám chuť kochat se tvými hříchy!

EMÍLIE Odpouštíš mi?

ANATOL Máš mi říct, co znamenají tyhle kameny!

EMÍLIE A pak mi odpustíš?

ANATOL Tenhle rubín co znamená, proč sis ho ponechala –

EMÍLIE – A vyslechněš mě v klidu?

ANATOL ... Ano... ale mluv už konečně...

EMÍLIE ... tenhle rubín... je z jednoho medailonu... vypadl z něho...

ANATOL Od koho byl ten medailon?

EMÍLIE Na tom nezáleží... měla jsem ho jednoho... jistého dne – na docela jednoduchém řetízku... kolem krku.

ANATOL Od kohos jej měla!

EMÍLIE To je lhotejné... myslím, že od maminky... Vidíš, kdybych teď chtěla být tak podlá, za jakou mě máš, mohla bych říct: Ponechala jsem si ho, protože ho mám od maminky – a ty bys mi věřil... Ale já si ten rubín ponechala, protože... vypadl z medailonu onoho dne, na nějž vzpomínka... mi je drahá...

ANATOL ... Dále!

EMÍLIE Ach, jak se mi uleví, když ti to budu smět vypravovat. – Řekni, nevysmál by ses mi, kdybych žárčila na tvou první lásku?

ANATOL Co to má znamenat?

EMÍLIE A přece, vzpomínka na ni je tak milá, je to jedna z bolestí, se kterou se rádi polaskáme... A pak... A pak... pro mne je ten den proto významný, že jsem v něm poznala pocit, který mě – spojil s tebou. Ach, člověk se musí učit, aby uměl milovat, jako já miluji tebe! ... Zdalipak bychom se byli našli tehdy, kdy nám láska byla něčím novým, kdoví, zda bychom se neminuli bez povšimnutí? ... Ach, nevěš hlavu, Anatole; je to tak, ty sám jsi to jednou řekl –

ANATOL Já sám?

EMÍLIE Snad je to tak dobře, řekl jsi, museli jsme teprve uzrát, abychom dosáhli tohoto stupně vášně!

ANATOL Ano, máme vždycky po ruce nějakou takovou útěchu, milujeme-li padlou ženu.

EMÍLIE Tento rubín – jsem teď k tobě docela upřímná – znamená pro mne vzpomínku na den...

ANATOL ... Řekni to... tak to řekni...

EMÍLIE Už to víš... ano, Anatole... vzpomínku na onen den... Ach... byla jsem hloupě štěně... šestnáct let!

ANATOL A on dvacet – a byl velký a snědý!

EMÍLIE (*upřímně*) Už ani nevím, miláčku... vzpomínám si jen na les, který kolem dokola šuměl, a na jarní den, který se smál do větví... ano, a na sluneční paprsek si vzpomínám, který pronikl křovím a třpytil se v chomáči žlutých květin –

ANATOL A ty jsi neproklela ten den, který mi tě vzal, dříve než jsem tě poznal?

EMÍLIE Snad mi tě dal...! Ne, Anatole... ať je tomu jakkoliv, neproklínám onen den a bylo by mi proti mysli, abych ti lhala, jiného – a jak jsi ty sám dosud nikdy nebyl milován – to přece víš... ale i když každá hodina, kterou jsem kdy prožila, tvým prvním políbením ztratila význam – každý muž, kterého jsem kdy potkala, vymizel z mého vědomí – mohu přesto zapomenout na okamžik, ve kterém jsem se stala ženou?

ANATOL A to mi říkáš, že mě miluješ?

EMÍLIE Už si ani nevzpomínám, jak ten muž vypadal; už nevím, jaké měl oči –

ANATOL Ale že jsi v jeho objetí poprvé vzlykala láskou... že z jeho srdce do tvého prvně proudilo teplo, které tušící dívku proměnilo ve vědoucí ženu, za to na něho nezapomeneš, vděčná duše! A ty si neuvědomuješ, že z tohoto přiznání musím zešilet, že jsi jedním rázem tuto dřímající minulost opět rozbouřila! ... Ano, nyní vím, že dokážeš snít i o jiných polibcích, než jsou moje, a když skryješ hlavu na mých prsou, vynořuje se ti snad jiný obraz než můj!

EMÍLIE Jak špatně mi rozumíš! ... Pak máš ovšem pravdu, když si myslíš, že bychom se měli rozejít...

ANATOL Nu... a jak bych ti měl rozumět...!

EMÍLIE Jak dobře jsou na tom ženy, které umějí... lhát. Ne... vy ji neunesete, pravdu...! Řekni mi jen ještě jedno: proč jsi na mne pořád naléhal? „Všechno bych ti odpustil, jenom ne lež!“ Ještě teď slyším tvoje slova... A já... já, která ti všechno přiznala, která se před tebou tak ponížila, tak potupila, která ti řekla do obličeje: „Anatole, jsem ztracená žena, ale miluji tě...!“ Mně nevyšla z úst jediná z těch hloupých vytáček, kterými se ostatní zalykají. – Ne, já se ti přiznala: Anatole, ráda jsem si užívala, Anatole, byla jsem prostopášná, chytlavá – prodávala jsem se i dávala – nejsem tvé lásky hodna... Jestlipak si vzpomínáš, co jsem ti řekla, než jsi mi poprvé políbil ruku? ... Ano, chtěla jsem ti uniknout, protože jsem tě milovala, a ty jsi šel za mnou... žebral jsi o mou lásku... a já tě

nechtěla, protože jsem si netroufala poskvřnit muže, kterého jsem víc, jinak – ach, prvního muže, kterého jsem milovala...! A pak ses mě zmocnil, a já byla tvoje! ... Jak jsem se děsila, třásla... jak jsem plakala... A ty jsi mě vyzdvihl tak vysoko, všechno jsi mi zase vrátil, část po části, co mi ti ostatní vzali... byla jsem v tvém divokém objetí taková, jako dosud nikdy: čistá... a šťastná... byl jsi tak velkorysý... uměl jsi odpustit... A nyní...

ANATOL ... A nyní...?

EMÍLIE A nyní mne opět zapuzuješ, protože jsem jen taková, jako ostatní –

ANATOL Ne... ne, taková nejsi.

EMÍLIE (*mile*) Co tedy chceš... mám ho zahodit... ten rubín...?

ANATOL Nejsem velkorysý, ach ne... jsem velmi, velmi maličerný... zahod' jej, tento rubín... (*Prohlíží jej.*) Vypadl z medailonu... ležel v trávě – vedle žlutých květin... dopadl na něj sluneční paprsek... zatřpytil se... (*Dlouhé mlčení.*) Pojď, Emílie... venku se stmívá, půjdeme se projít...

EMÍLIE Nebude tam zima...?

ANATOL Ach ne, ve vzduchu už je jaro...

EMÍLIE Jak chceš, miláčku!

ANATOL Ano – a tento kamínek...

EMÍLIE Ach, ten...

ANATOL Ano, tenhle černý – co je s ním – co...?

EMÍLIE Víš, co je to za kámen...?

ANATOL Nu –

EMÍLIE (*s hrdým, žádostivým pohledem*) Černý diamant!

ANATOL (*vztyčí se*) Á!

EMÍLIE (*s pohledem upřeným na kámen*) Vzácnost!

ANATOL (*s potlačovaným vztekem*) Proč... hm... proč sis ten... ponechala?

EMÍLIE (*stále se dívá na kámen*) Ten... ten má cenu čtvrt milionu...

ANATOL (*vykřikne*) Á... (*Hodí kámen do kamen.*)

EMÍLIE (křičí) Co to děláš!! ... (Sehne se, vezme kleště na uhlí a přehrabuje se v žhavých uhlících, aby našla kámen.)

ANATOL (chvilku se na ni dívá, jak s planoucími tvářemi kleč u kamen, pak klidně) Děvko! (Odchází.)

OPONA

VEČEŘE NA ROZLOUČENOU

ANATOL, MAX, ANNIE, ČÍŠNÍK.

Cabinet particulier u Sachra. Anatol stojí u dveří a udílí příkazy číšníkovi. Max sedí v lenošce.

MAX Tak co – budeš už brzy hotov?

ANATOL ... Hned, hned! – Tak tedy všechno jasné?

ČÍŠNÍK (odchází)

MAX (když se Anatol vrátí do pokoje) A – co když vůbec nepřijde!?

ANATOL Proč by neměla „vůbec“ přijít? – Teď – teď je deset – to tu ještě v žádném případě nemůže být!

MAX Balet už dávno skončil!

ANATOL Prosím tě – než se odličí – a převlékne! – Ostatně, hodlám jí jít naproti – počkám na ni!

MAX Jen ji nerozmazluj!

ANATOL Rozmazlovat?! – Kdybys věděl...

MAX Víím, víím, zacházíš s ní hrubě... Jako by to taky nebyl druh rozmazlování.

ANATOL Chtěl jsem říct něco docela jiného! – Ano... kdybys věděl...

MAX Tak už to konečně řekni...

ANATOL Jsem ve velmi slavnostní náladě!

MAX Snad se s ní nechceš nakonec zasnoubit?

ANATOL Ó ne – něco mnohem slavnostnějšího!

MAX Tak se s ní zítra ženíš!

ANATOL Ne, jak ty jsi povrchní! – Jako by nemohla sama duše slavit něco, co nemá nic společného se všemi těmi hračkami, které na nás zvenčí dorážejí.

MAX Ach tak – ty jsi objevil dosud neznámý kout svého citového světa – že? Jako by ona měla o tom ponětí!

ANATOL Samá voda... Slavím docela jednoduše... konec!

MAX Á!

ANATOL Večeři na rozloučenou!

MAX Nu... a co já při tom?

ANATOL Ty při tom naší lásce zatlačíš oči.

MAX Vyprošuji si taková nechutná přirovnání!

ANATOL Odkládám tuhle večeri už aspoň osm dní –

MAX Tak to budeš mít dnes aspoň pořádnou chuť k jídlu...

ANATOL ... To jest... večeríme spolu každý den... v těch osmi dnech – ale nenašel jsem to pravé slovo! Neodvážil jsem se... nemáš tušení, jak to znervózuje!

MAX A k čemu vlastně potřebuješ mne?! Mám ti to slovo napovědět –

ANATOL Musíš tu být pro všechny případy – musíš stát na mé straně, kdyby to bylo potřeba – je na tobě, abys mírnil – uklidňoval – vysvětloval.

MAX Nechtěl bys mně nejdřív vysvětlit, proč k tomu ke všemu má dojít?

ANATOL S radostí... Protože mě nudí!

MAX To tě tedy baví nějaká jiná?

ANATOL Ano...!

MAX Tak... tak...!

ANATOL A jaká jiná!

MAX Typ?!

ANATOL Vůbec žádný! ... Něco nového – něco jedinečného!

MAX Nu ano... kam ji zařadit, na to přijdem vždycky až na konci...

ANATOL Představ si dívku – jak bych ti to řekl... ve tříčtvrtěním taktu –

MAX Vypadá to, že jsi přece jen ještě pod vlivem baletu.

ANATOL Hm – nemohu si pomoci... připomíná mi jeden pomalý vídeňský valčík – veselost s trochou sentimentality, žal, kterému kouká z očí smích... to je ona... Malá, sladká, světlá hlavinka, víš... tak... no, to je těžké líčit! Člověk se u ní cítí tak mile a spokojeně... Když jí přinesu kytičku fialek, vstoupí jí do očí slzy...

MAX Zkus to jednou s náramkem!

ANATOL ... Ale můj zlatý – to v tomhle případě nejde – mýlíš se – věř mi... S ní bych taky nemohl večeret tady... K ní se hodí útulná předměstská hospůdka s nevkusnými tapetami a nějakými úředničky u vedlejšího stolu! – Chodil jsem s ní teď do takových podniků každý večer.

MAX Jak? – Řekl jsi přece před chvílí, že jsi večerel s Annií –

ANATOL Taky že ano. Musel jsem poslední týden pokaždé večeret dvakrát: s jednou, kterou jsem chtěl získat – a s druhou, které jsem se chtěl zbavit... Neuspěl jsem bohužel u žádné...

MAX Víš co? – Odveď jednu Annií do takového podniku na předměstí – a tu novou se světlou hlavinkou k Sachrovi... pak to možná vyjde!

ANATOL Nechápeš, jak se věci mají, protože tu druhou ještě neznáš. Je vtělená skromnost! – Oh, říkám ti – je to dívka – měl bys vidět, co mi dělá, když chci objednat lepší druh vína!

MAX Slzy v očích – co?

ANATOL Nepřipustí to – za žádnou cenu; za žádnou cenu! ...

MAX Tak ty piješ v poslední době markendorfské?

ANATOL Ano... před desátou – potom samozřejmě šampaňské... Takový je život!

MAX Nu... odpusť... život není takový!

ANATOL Jen si představ ten kontrast! Ale už jsem ho vychutnal ažaž! – Je to zase jeden z těch případů, u kterých cítím, že jsem v podstatě neobvykle čestná povaha –

MAX Tak? ... Ale!

ANATOL Nemohu už dál hrát tuhle dvojí hru... ztrácím veškerou sebeúctu...!

MAX Ty! – To jsem já, já... mně tu nemusíš hrát komedii!

ANATOL Proč ne – když tu zrovna jsi... Ale vážně... nemohu předstírat lásku tam, kde už nic necítím!

MAX Ty předstíráš jen tam, kde ještě něco cítíš...

ANATOL Řekl jsem to Annií otevřeně, hned – hned na začátku... když jsme si přísahali věčnou lásku! Abys to věděla, dráhá Annie – kdo z nás jednoho krásného dne pocítí, že se blíží konec – bez okolků to druhému řekne...

MAX To jste si smluvili v okamžiku, kdy jste si přísahali věčnou lásku... vynikající!

ANATOL Opakoval jsem jí častěji: – Nemáme vůči sobě žádných závazků, jsme volní! Až vyprší čas, půjdeme klidně od sebe – jen žádné podvádění – to se mi hnusí! ...

MAX Nu, takže to vlastně půjde velice hladce – dnes!

ANATOL Hladce! ... Teď, když to mám říct, tak nemohu nalézt odvahu... Přece jen jí to způsobí bolest... Nesnesu pláč. – Když se rozpláče, nakonec se do ní znovu zamiluji – a to bych zase podváděl tu druhou!

MAX Ne, ne – jen žádné podvádění – to se mi hnusí!

ANATOL Když jsi tu ty, dá se všechno zařídit mnohem jednodušeji! – Z tebe vyzařuje svěží, zdravá veselost, která zarazí každou sentimentalitu loučení! ... Před tebou člověk nepláče! ...

MAX Nu, jsem tu pro každý případ – to je ale všechno, co pro tebe mohu udělat... Domlouvat jí? – Ne, ne... to neudělám – bylo by to proti mému přesvědčení... jsi příliš milý člověk...

ANATOL Podívej se, Maxi – do jisté míry bys snad mohl taky... Mohl bys jí říct, že se mnou přece zas tak moc neztrácí.

MAX Nu – to by ještě šlo –

ANATOL Že najde tisíc jiných – hezčích – bohatších –

MAX Chytřejších –

ANATOL Ne, ne – prosím – žádné přehánění –

Číšník otevře dveře. Vstupuje Annie, má přes sebe přehozený plášť do deště, bílé boa; v ruce drží žluté rukavičky, na hlavě má ledabyle naražený široký, nápadný klobouk.

ANNIE Oh – dobrý večer!

ANATOL Dobrý večer, Annie! ... Odpusť...

ANNIE Na tebe se člověk může spolehnout. *(Odhadzuje plášť do deště.)* Rozhlížím se na všechny strany – doprava doleva – a nikde nikdo.

ANATOL Nemáš sem našťástí daleko!

ANNIE Slovo se má dodržet! – Dobrý večer, Maxi! *(Anatolovi.)* No, ale mohl jsi už zatím dát nosit na stůl...

ANATOL *(objímá ji)* Ty nemáš šněrovačku?

ANNIE No – mám snad přijít ve velké toaletě – kvůli tobě? – Promiň –

ANATOL Mně to může být jen vhod – ale Maxovi se musíš omluvit!

ANNIE Pročpak? – Tomu to nepříjde – ten není žárlivý! ... No tak, no tak... kde je jídlo –

ČÍŠNÍK *(zaklepe)*

ANNIE Vstupte! – Dneska klepe – jindy ho to ani nenapadne!

ČÍŠNÍK *(vstoupí)*

ANATOL Noste na stůl! –

ČÍŠNÍK *(odejde)*

ANNIE Nebyl jsi dneska v hledišti?

ANATOL Ne – musel jsem –

ANNIE Nic jsi nezmeškal! – Všechno bylo tak ospalé...

MAX Jakou operu dávali předtím?

ANNIE Ani nevím... *(Sedá si ke stolu.)* ... Přišla jsem do šatny – pak na jeviště – o nic jsem se nestarala! ... Mimochodem, musím ti něco říct, Anatole!

ANATOL Tak, miláčku? – Něco důležitého?

ANNIE Ano, velice! ... Možná že tě to překvapí...

ČÍŠNÍK *(podává na stůl)*

ANATOL To jsem opravdu zvědav! ... Taky já...

ANNIE Nu... počkej... tady toho se to netýká –

ANATOL *(číšníkově)* Jděte... zazvoníme!

ČÍŠNÍK *(odejde)*

ANATOL ... No tak...

ANNIE – Ano... drahý Anatole... překvapí tě to... Ale proč vlastně? Vůbec tě to nepřekvapí – nesmí tě to překvapit...

MAX Zvýšení gáže?

ANATOL Nepřerušuj ji přec...!

ANNIE Není-liž pravda – drahý Anatole... Ty, řekni, jsou to ostendské, nebo whitestable?

ANATOL Teď zase mluví o ústřicích! Jsou to ostendské!

ANNIE Myslela jsem si to... Ach, šlím po ústřicích... Je to vlastně to jediné, co se dá jíst denně!

MAX Dá? – Má! Musí!!

ANNIE Moje řeč!

ANATOL Chtělaš mi přece říct něco důležitého?

ANNIE Ano... ovšem, že je to důležité – dokonce velmi! – Vzpomínáš si na jistou poznámku?

ANATOL Kterou – kterou? – Nemohu přece vědět, kterou poznámku máš na mysli!

MAX To má tedy pravdu!

ANNIE Nu, mám na mysli tuhle... Počkej... jak to jen bylo... Annie, řekl jsi... nebudeme nikdy jeden druhého podvádět...

ANATOL Ano... ano... a?

ANNIE Nikdy jeden druhého podvádět! ... Raději si řekneme hned celou pravdu...

ANATOL Ano... myslel jsem...

ANNIE Co když je ale pozdě? –

ANATOL Co říkáš?

ANNIE Oh – není pozdě! – Říkám ti to právě včas – v nejvyšší čas... Zítra by už možná bylo pozdě!

ANATOL Zbláznila ses, Annie?!

MAX Jak?

ANNIE Anatole, musíš dál jíst ústřice... jinak nic neřeknu... vůbec nic!

ANATOL Co to znamená? – Musíš?!!

ANNIE Jíst!!

ANATOL Ty máš mluvit... nesnáším tenhle způsob žertování!

ANNIE Nu – bylo domluveno, že si to klidně řekneme – až k tomu jednou dojde... A teď k tomu dochází –

ANATOL To znamená?

ANNIE To znamená, že s tebou dnes bohužel večeřím naposledy!

ANATOL Budeš zajisté tak hodná, abys mi to vysvětlila blíž!

ANNIE Mezi námi je konec – musí být...

ANATOL Ano... řekni –

MAX To je znamenité.

ANNIE Co na tom vidíte znamenitého? – Znamenité – nebo ne – je to jednou tak!

ANATOL Milé dítě – já ještě pořád dobře neporozuměl... Byl ti snad nabídnut sňatek...?

ANNIE Ach, kdyby šlo jen o to! – To by snad nebyl důvod, abych se s tebou loučila.

ANATOL Loučila!?

ANNIE Nu, musí to ven. – Jsem zamilovaná – Anatole – hrozně zamilovaná!

ANATOL A smím se zeptat do koho?

ANNIE ... Řekněte, Maxi, čemu se vlastně smějete?

MAX To je k popukání!

ANATOL Nech ho... My dva si máme spolu co říct, Annie! Jsi mi dlužna vysvětlení...

ANNIE Ale vždyť ti to vysvětluji... Zamilovala jsem se do jiného – říkám ti to bez okolků – protože to bylo mezi námi tak domluveno...

ANATOL Ano... ale k čertu – do koho?!

ANNIE Ale můj drahý – hrubý být nesmíš!

ANATOL Žádám... já žádám rozhodně...

ANNIE Maxi, prosím vás – zazvoňte – mám takový hlad!

ANATOL Ještě to! – Hlad! Mít hlad při takovéhle rozmluvě!

MAX (Anatolovi) Večeří dneska poprvé!

ČÍŠNÍK (vstoupí)

ANATOL Co tu chcete?

ČÍŠNÍK Panstvo ráčilo zvonit!

MAX Přineste další chod!

ČÍŠNÍK (odklízí stůl)

ANNIE Pravda... Catiliniová odchází do Německa... je to hotová věc...

MAX Tak... a to ji nechají beze všeho jít?

ANNIE Nu... beze všeho... to se vlastně říct nedá.

ANATOL (*vstane a chodí po místnosti sem a tam*) Kde je víno?
- Vy... Jean!! - Spite dnes, nebo co!

ČÍŠNÍK Pěkně prosím - víno...

ANATOL Nemyslím to, které stojí na stole - to byste mohl vědět! - Myslím šampaňské! - Víte, že je chci mít hned, když se začne!

ČÍŠNÍK (*odejde*)

ANATOL ... Prosím konečně o vysvětlení!

ANNIE Vám mužům člověk nemá věřit vůbec nic - ale dočista nic! - Když si pomyslím, jak jsi mi to sám od sebe krásně nanesl: Když budeme cítit, že všechno končí - tak si to řekneme a rozejdeme se v míru -

ANATOL Snad už mi konečně jednou -

ANNIE To je tedy ten jeho - mír!

ANATOL Ale miláčku - musíš přece pochopit, že mě zajímá - kdo -

ANNIE (*usrkává pomalu víno*) Ah...

ANATOL Vypij to... vypij to!

ANNIE Ach, budeš ještě dlouho -

ANATOL Piješ jindy naráz -

ANNIE Ale milý Anatole - loučím se taky s bordeauxským - kdoví na jak dlouho!

ANATOL Starou bačkoru! - Co to tu říkáš za pohádky! ...

ANNIE Teď už žádné bordeaux... ani ústřice... ani šampaňské!

ČÍŠNÍK (*přináší další chod*)

ANNIE - A žádné filets aux truffes! - S tím se vším je konec...

MAX Panebože - vy máte ale sentimentální žaludek!

ČÍŠNÍK (*servíruje*)

MAX Mohu vám posloužit? -

ANNIE Velice vám děkuji! Tak...

ANATOL (*zapaluje si cigaretu*)

MAX Ty už nebudeš jíst?

ANATOL Zatím ne!

ČÍŠNÍK (*odchází*)

ANATOL ... Tak, teď bych chtěl už jednou vědět, kdo je ten šťastný!

ANNIE I kdybych ti prozradila, jak se jmenuje - stejně by ti to nic neřeklo -

ANATOL Nu - co je to za člověka? - Jak jsi ho poznala? - Jak vypadá?

ANNIE Roztomile - jako obrázek! - To je skutečně všechno.

ANATOL Zdá se, že ti to stačí...

ANNIE Ano - už žádné ústřice...

ANATOL To už víme...

ANNIE - ani šampaňské!

ANATOL Ale hrome - musí mít ještě jiné vlastnosti, než že ti nemůže zaplatit ústřice a šampaňské -

MAX Má pravdu - to přece není vlastně žádné zaměstnání...

ANNIE Nu, a co je na tom - když ho miluji - zříkám se všeho - je to něco nového - něco, co jsem ještě nikdy nezažila.

MAX Ale poslyšte... špatné jídlo vám Anatol, když už by to muselo být, mohl poskytnout také! -

ANATOL Co je zač? - Příručí? - Kominík? - Cesták od nějaké prašivé branže -

ANNIE Ale chlapečku - urážet ho nenechám!

MAX Tak konečně řekněte, čím je?

ANNIE Umělec!

ANATOL Jakýpak? - Pravděpodobně provazochodec? To je tak něco pro vás - od cirkusu - co? Krasojezdec?

ANNIE Přestaň nadávat! Je to můj kolega...

ANATOL Tak tedy - stará známost? ... Někdo, s kým se už kolik let stýkáš - a s kým mě pravděpodobně už delší čas podvádíš! -

ANNIE To bych ti nic neříkala! - Spolehla jsem se na tvé slovo - proto ti to všechno přiznávám, dokud není pozdě!

ANATOL Ale - zamilovaná do něho jsi už - bůhví jak dlouho?
- A v duchu jsi mě už delší čas podváděla! -

ANNIE To se nedá zakázat!

ANATOL Ty jedna...

MAX Anatole!

ANATOL ... Znáám ho?

ANNIE Nu – do oka by ti nepadl... tančí jen ve sboru... ale půjde nahoru –

ANATOL Odkdy... se ti líbí?

ANNIE Od dnešního večera!

ANATOL Nelží!

ANNIE Je to pravda! – Dneska jsem... pocítila, že je mým osudem...

ANATOL Jejím osudem! ... Slyšíš, Maxi – jejím osudem!

ANNIE Ano, něco takového je také osud!

ANATOL Slyšíš – já chci ale vědět – mám na to právo! ... V této chvíli jsi ještě moje milenká! ... Chci vědět, odkdy se už celá ta věc táhne... jak to začalo – kdy se odvážil –

MAX Ano... to byste nám doopravdy měla vyprávět...

ANNIE To má člověk z toho, když dá na čest! ... Vážně – měla jsem to udělat jako Fricka se svým baronem – ten neví dodnes nic – a ona má přitom už tři měsíce plotky s poručíkem od husarů!

ANATOL Však na to taky přijde, ten baron!

ANNIE To je možné! Ale ty bys mi na to nikdy nepřišel, nikdy! – Na to jsem já moc chytrá... a ty moc hloupý. (*Naleje si sklenici vína.*)

ANATOL Nechtěla bys přestat pít?

ANNIE Dnes ne! – Chci se trochu líznout! – Je to tak jako tak naposled...

MAX Na týden!

ANNIE Navždy! – U Karla totiž zůstanu, protože ho mám doopravdy ráda – protože je veselý, i když nemá peníze – protože mě nebude šikanovat – protože je sladký, sladký – milý chlapec! –

ANATOL Ty jsi nedodržela slovo! – Už déle jsi do něho zamilovaná! – Je to hloupá lež, to o dnešním večeru!

ANNIE Tak mi pro mne za mne nevěř!

MAX Nu tak, Annie... povězte nám celou historku... Víte – buď všechno – nebo vůbec nic! – Když už chcete jít v míru od sebe – tak to musíte udělat Anatolovi k vůli...

ANATOL Budu ti potom taky něco vyprávět...

ANNIE No tak... začalo to prostě tak...

ČÍŠNÍK (*vstoupí*)

ANATOL Jen povídej – jen povídej... (*Sedá si k ní.*)

ANNIE Je to teď tak čtrnáct dní... nebo déle, kdy mi dal několik růží – ve vrátnici... Musela jsem se smát! – Vypadal přitom docela nesměle...

ANATOL Proč jsi mi o tom nevyprávěla?

ANNIE O tom? – To by tak stálo za řeč!

ČÍŠNÍK (*odejde*)

ANATOL Tak dál – dál!

ANNIE ... Potom se vždycky o zkouškách kolem mne točil a obdivoval mě – no – a toho jsem si všimla – nejdřív mě to zlobilo – a pak mě to začalo těšit...

ANATOL Jako na drátku...

ANNIE Nu... a potom jsme spolu začali mluvit – všechno se mi na něm tak líbilo...

ANATOL O čempak jste mluvili? –

ANNIE O všem možném – jak byl vyhozen ze školy – jak měl jít do učení – nu – a jak se v něm ozvala divadelní krev...

ANATOL Tak... a o tom všem jsem neslyšel ani slůvko...

ANNIE Nu... a pak vyšlo najevo, že my dva jsme jako děti bydleli přes dva domy od sebe – že jsme byli sousedé...

ANATOL Ach!! Sousedé! – To je dojemné, dojemné!

ANNIE Tak... tak... (*Pije.*)

ANATOL ... Dále!

ANNIE Co by mělo být dál? Řekla jsem ti už všechno! Je mým osudem – a proti svému osudu... nemohu nic dělat... a... proti... svému osudu... nemohu nic... dělat...

ANATOL Chtěl bych něco vědět o dnešním večeru –

ANNIE Nu... copak – *(Hlava jí klesne.)*

MAX Usnula –

ANATOL Probud' ji! – Dej to víno od ní dál! ... Musím vědět, co se stalo dnes večer – Annie – Annie!

ANNIE Dnes večer... mi řek – že mě – má – rád!

ANATOL A ty –

ANNIE Já na to – že mě to těší – a protože ho nechci podvádět – říkám ti: Adié.

ANATOL Protože ho nechceš podvádět!! Jeho! – Tedy ne kvůli mně? ... Kvůli němu!?

ANNIE Nu a co? – Tebe už přece nemám ráda!

ANATOL No dobrá! – Naštěstí mi na tom všem nesejde...!

ANNIE Tak!?

ANATOL Také já jsem v příjemné situaci, že se mohu tvých dalších laskavostí zříct!

ANNIE Tak... tak!

ANATOL Ano... ano! – Už delší dobu tě nemiluji! ... Mám rád jinou!

ANNIE Haha... haha...

ANATOL Už delší dobu! – Zeptej se Maxe! – Než jsi přišla, všechno jsem mu vypravoval!

ANNIE ... Tak... tak...

ANATOL Už delší dobu! ... A tahle druhá je stokrát lepší a krásnější...

ANNIE ... Tak... tak...

ANATOL ... Je to dívka, pro kterou se vzdám s radostí tisíce takových, jako jsi ty – rozumíš?

ANNIE *(směje se)*

ANATOL Nesměj se! – Zeptej se Maxe –

ANNIE To je přece trochu moc – Chtít mi teď namluvit –

ANATOL Říkám ti, že je to pravda – přísahám ti, že je to pravda! – Už delší dobu tě nemám rád – a když jsem tě líbal, myslel jsem na jinou! Na jinou! – Na jinou! –

ANNIE No – tak jsme si kvit!

ANATOL Tak! – Ty myslíš?

ANNIE Ano – jsme si kvit! Je to docela hezké!

ANATOL Nu tak? – Nejsme si kvit – ó ne – naprosto ne! – To totiž není jedno a totéž... co jsi zažila ty... a co já! ... Moje historka je trochu méně – nevinná...

ANNIE ... Jak? *(Zvážní.)*

ANATOL Ano... moje historka zní trochu jinak.

ANNIE V čem je tvoje historka jiná?

ANATOL Nu – já – já tě podváděl.

ANNIE *(vstává)* Jak? – Jak!?

ANATOL Podváděl jsem tě – jak si to zasluguješ – den co den – noc co noc – Když jsem se s tebou setkával, přicházel jsem od ní – a šel jsem za ní, když jsme se rozloučili.

ANNIE ... Hanebnost... To je... hanebné!! *(Jde k věšáku, přehazuje si přes sebe plášť do deště a boa.)*

ANATOL Člověk si nemůže u takových, jako jste vy, dost pospíšet – jinak ho předběhnete! ... No, naštěstí nemám iluze...

ANNIE Tady se to zas ukazuje! – Ano!!

ANATOL Ano... ukazuje se to, není-liž pravda? Teď se to ukazuje!

ANNIE Že je takový chlap stokrát bezohlednější než ženská...

ANATOL Ano, to se ukazuje! – Tak bezohledný jsem byl... ano!

ANNIE *(upnula si pod krkem boa, bere do ruky klobouk a rukavice a staví se před Anatola)* Ano... bezohledný! – Tohle... jsem ti přece neřekla! *(Chce jít.)*

ANATOL Jak?! *(Za ní.)*

MAX Tak ji nech! – Přece ji nakonec nebudeš zdržovat!

ANATOL Tohle! – Jsi mi neřekla? – Co?! – Že jsi... že jsi... že...

ANNIE *(u dveří)* Nikdy jsem ti to neřekla... Nikdy! ... Tak bezohledný může být jen muž.

ČÍŠNÍK *(přichází s krémem)* – Och!

ANATOL Jděte k čertu s vaším krémem!

ANNIE ... Jak!? Vanilkový krém! ... Hmmm! –

ANATOL Ty si ještě troufáš? –

MAX Nech ji! – Musí se přece rozloučit s krémem – navždy!

ANNIE Ano... s radostí! – S bordeauxským, s šampaňským – s ústřicemi – a především s tebou, Anatole! (*Náhle se utrhne ode dveří a s přisprostlým smíchem jde ke krabici cigaret, která leží před krbem, a zastrčí si plnou hrst cigaret do tašky.*) Ne pro sebe! – Ty přinesu jemu! (*Odchází.*)

ANATOL (*Jde za ní, zůstane stát u dveří*)

MAX (*klidně*) No tak vidíš... šlo to docela hladce!

OPONA

AGONIE

ANATOL, MAX, ELSA.

Anatolův pokoj. Začíná se stmívat. Pokoj je chvilku prázdný, pak vstoupí Anatol a Max.

MAX Tak prosím... přece jen jsem šel nakonec s tebou až sem nahoru.

ANATOL Zůstaň ještě chvilku.

MAX Mám ale přesto pocit, že tě ruším.

ANATOL Prosím tě, zůstaň! Nemám ani za mák chuť být sám – a kdoví, jestli ona vůbec přijde!

MAX Hm.

ANATOL V sedmi případech z deseti čekám marně!

MAX To bych nevydržel!

ANATOL A leckdy člověk musí uvěřit i výmluvám – ach, jsou dokonce pravdivé.

MAX Ale v sedmi případech...?

ANATOL Co já vím? ... Řeknu ti, není nic hroznějšího než být milencem vdané ženy!

MAX Ale přece... pořád lepší než být jejím manželem!

ANATOL Teď už to trvá – jakpak dlouho – ? Dva roky – ale co – déle! – O masopustu to byly dva – a teď už prožíváme třetí „jaro naší lásky“...

MAX Co je ti?

ANATOL (*vrhl se ještě v převlečnicku a s holí do lenošky, stojící u okna*) – Ach, jsem unavený – jsem nervózní, nevím, co chci...

MAX Odjed' někam!

ANATOL Proč?

MAX Abys urychlil konec!

ANATOL Co to znamená – konec!?

MAX Viděl jsem tě takhle už kolikrát – naposled, vzpomínáš si ještě, jak ses dlouho nemohl odhodlat dát vale tomu hloupému stvoření, které si věru nezasluhovalo, aby ses kvůli němu trápil.

ANATOL Ty si myslíš, že už ji nemiluji...?

MAX Oh! To by bylo znamenité... v tom stadiu už člověk netrpí! ... Ty teď prodáváš něco mnohem horšího, než je smrt – totiž smrtelné křeče.

ANATOL Že si ale libuješ v tom říkat člověku příjemné věci! – Ale máš pravdu, je to agonie!

MAX Jen to vyslovit, už v tom je určitá útěcha. K tomu nepotřebujeme žádnou filozofii! – Nepotřebujeme se ani pouštět do kdovíjakých všeobecností – stačí pochopit jedinečné skrzna-skrz až k jádru věci.

ANATOL Moc velké povyražení mi nenabízíš!

MAX Je to jen můj názor. – Ale pozoroval jsem tě celé odpoledne, už dole v Prátru. Bledší a unuděnější jsi už nemohl být!

ANATOL Chtěla tam dneska jet.

MAX Byl jsi ale rád, že jsme její vůz nepotkali, protože bys už pro ni určitě neměl ten úsměv, jakým jsi ji zdravil před dvěma lety.

ANATOL (vstane) Jak k tomu dojde! – Řekni mi, jak jen k tomu dojde? – Tak je tedy zas jednou přede mnou – tohle postupné, pomalé, nevyslovitelně smutné odumírání? – Nedovedeš si představit, jak se toho děším!

MAX Říkám ti proto: odjeď někam! – Nebo se vzuž a řekni jí celou pravdu.

ANATOL Co, prosím tě? A jak?

MAX Nu, docela jednoduše; že je po všem.

ANATOL S takovouhle pravdomluvností se nemáme co chlubit; to je přec jen bezohledná upřímnost těch, které už unavilo lhát.

MAX Přirozeně! Raději si vymýšlíte tisíc úskoků a tutláte před sebou, že už si nejste tím, čím jste si byli, než abyste to rozsekli a šli od sebe. Ale proč?

ANATOL Protože tomu sami nevěříme. Protože uprostřed té nekonečné pusté agonie se vyskytnou zvláštní šálivé světlé

chvilky, kdy je všechno krásnější než dřív...! Nikdy nemáme větší touhu po štěstí než za těchto posledních dnů, kdy končí jedna láska – a když už se dostaví nějaká nálada, nějaké opojení, nějaké „nic“ oblečené za štěstí, nechceme vidět, co je pod maskou... Tu pak přijdou okamžiky, kdy se člověk stydí, že za všemi těmi blaženostmi dělal kříž – a jeden druhého mlčky hluboce odprošuje. – Člověk je tak zemdlený tou smrtelnou úzkostí – a teď je tu zas najednou život – vřejší, žhavější než dřív – a šalebnější než dřív! –

MAX Jen nezapomeň: takovýhle konec začíná často dřív, než tušíme! – Leckteré štěstí usychá už od prvního polibku. – Neslyšel jsi o těžce nemocných, kteří se cítí zdravými až do posledních chvilky?

ANATOL K těmhle šťastným já nepatřím! – Na to dám krk! – Vždycky jsem byl v lásce hypochondr... Snad nebyly pokaždé mé pocity tak chorobné, jak jsem si myslel – tím hůř! – Kolikrát mě napadá, že se na mně potvrzuje, co se říká o uhrančivosti pohledu. Jenže ten můj se obrátil dovnitř a všechny mé nejlepší city od něho chřadnou.

MAX Pak bys měl být právě na svůj uhrančivý pohled hrdý.

ANATOL Ach ne, přece jen závidím těm druhým! Víš – těm šťastným, pro které každá chvilka života znamená nové vítězství! – Já se musím vždycky dlouho odhodlávat, abych se s něčím vypořádal; zastavuji se, rozvažuji, odpočívám a zas to vleču s sebou! Ti ostatní to všechno hravě překonávají, už jen tím, že žijí; ... mají to za jedny peníze.

MAX Nezávidí jim, Anatole – nepřekonávají nic, jdou jenom mimo!

ANATOL Není v tom také kus štěstí? – Nemají přinejmenším tenhle zvláštní pocit viny, který se skrývá v naší bolesti z rozloučení.

MAX Jaképak viny? –

ANATOL Nebyli jsme povinni naplnit onou slibovanou věčností těch pár roků či hodin, po které jsme je milovali? A my to nikdy nedokázali! Nikdy! – Odcházíme od každé s tímto vědomím viny – a naše melancholie neznamená nic jiného než tiché doznání. V tom jsme aspoň nakonec poctiví! –

MAX Někdy je to naše jediná poctivost vůbec...

ANATOL A to všechno člověka tak bolí. –

MAX Můj milý, tobě tyhle dlouhotrvající známosti ani trochu nesvědčí... Máš příliš jemný čich –

ANATOL Co tím myslíš?

MAX Tvoje přítomnost s sebou vždycky vleče pořádný náklad nestrávené minulosti... A teď začínají první roky tvé lásky zase jednou zahnívat a tvoje duše nemá tu kouzelnou moc, aby to všechno pročistila. – Co je pak přirozeným důsledkem? – Že pach z toho tlení proniká i do nejzdravějších a nejšťastnějších hodin tvé nynější přítomnosti a její atmosféra je nezachranitelně otrávená.

ANATOL To je možné.

MAX A proto se v tobě věčně motá včerejšek a dnešek a zítřek; přecházíš jako v mlze neustále z jednoho do druhého! Minulost pro tebe není jednoduše něco mrtvého, z čeho by vyprchaly nálady, při nichž jsi ji prožíval – ne, ty nálady na ní těžce leží, jenom vybledají a vadnou – a odumírají.

ANATOL Budiž. A z tohoto ovzduší stoupají ty trpké vůně, které se tak často vznášejí nad mými nejšťastnějšími chvilkami. – Před nimi bych se chtěl zachránit.

MAX Musím k svému velkému údivu konstatovat, že se nikdo neuvaruje, aby jednou nevyšloví něco obzvlášť chytrého! ... Také mě to teď pálí na jazyku: Anatole, buď silný – uzdrav se!

ANATOL Sám se tomu směješ, už jak to říkáš! ... Je možné, že bych v sobě našel k tomu schopnost! – Ale mně chybí něco daleko důležitějšího – potřeba! – Cítím, oč bych byl ochuzen, kdybych se jednoho dne stal „silným“! ... Je tolik druhů nemocí a jen jeden druh zdraví! ... Člověk může být zdrav vždycky jenom tak jako ostatní – ale nemocný může být docela jinak než druzí.

MAX Není to jen ješitnost?

ANATOL A když? – Je ti samozřejmě hned jasné, že ješitnost je něco špatného, že?

MAX Vyvozuji prostě z toho všeho, že nechceš odjet.

ANATOL Snad odjedu – ano, dobrá! – Ale musí mě to samotného překvapit – žádné předsevzetí! – Předsevzetí všechno pokazí! – Při tom všem je odporné muset – balit zavazadlo, objednávat drožku – poručit – na nádraží!

MAX To ti všechno rád obstarám!

ANATOL *(jde rychle k oknu a vyhlíží)*

MAX Co je s tebou?

ANATOL Nic...

MAX ... Ach tak... Docela jsem zapomněl. – Už jdu.

ANATOL ... Vidiš – v tomto okamžiku mi opět připadá...

MAX ...?

ANATOL Jako bych ji zbožňoval!

MAX Na to je velice jednoduché vysvětlení, totiž: Ty ji opravdu zbožňuješ – v tomto okamžiku.

ANATOL Buď zdrav, a – vůz přece jen zatím neobjednávej!

MAX Jen nebuď tak zpupný! Terstský rychlík odjíždí až za čtyři hodiny – a zavazadlo lze poslat za tebou.

ANATOL Upřímné díky!

MAX *(u dveří)* Není možné, abych odešel bez aforismu!

ANATOL Prosím?

MAX Žena je hádankou!

ANATOL Oh!!!

MAX Nechal mě domluvit! Žena je hádankou – tak se to říká! Ale jakou hádankou bychom byli teprve my pro ženu, kdyby jí stačil rozum na to, aby o nás přemýšlela?!

ANATOL Bravo, bravo!

MAX *(ukloní se a odejde)*

ANATOL *(chvilí chodí sám sem a tam po pokoji; pak si sedne opět k oknu, kouří cigaretu)*

Z hořejšího pokoje je slyšet hru na housle – pauza – pak jsou slyšet kroky na chodbě... Anatol zpozorní, vstává, odkládá cigaretu do popelníku a jde vstříc právě vstupující Else, zahalené do hustého závoje.

ANATOL Konečně! –

ELSA Už je pozdě... ano, ano! (*Odkládá klobouk a závoj.*) Nemohla jsem dřív – vyloučeno!

ANATOL Proč jsi mi nedala vědět? – Čekání mě tak znervózňuje! – Ale – zůstaneš?

ELSA Ne dlouho, anděli – můj manžel –

ANATOL (*mrzutě se odvrátí*)

ELSA Vidiš – jaký zase jsi! – Já za to přece nemohu!

ANATOL Nu ano – máš pravdu! – Už je to jednou tak – je třeba se podrobit... Pojd', můj poklade – sem! ...

Přistupují k oknu.

ELSA Někdo by mě mohl vidět! –

ANATOL Je přece tma – a ten závěs nás kryje! Je to tak mrzuté, že nemůžeš zůstat déle! – Už jsem tě dva dny neviděl! – A taky naposled to bylo jen na pár minut!

ELSA Máš mě rád?

ANATOL Ach, ty to víš – jsi pro mne vším, vším! ... Být stále s tebou –

ELSA Já jsem také u tebe tak ráda! –

ANATOL Pojd'... (*Přitahuje ji k sobě do lenošky.*) – Tvou ručku! (*Tiskne ji k ústům.*) ... Slyšíš, jak ten starý nahoře hraje? – Hezké – že?

ELSA Drahousku!

ANATOL Ach ano – takhle být s tebou na Comském jezeře... nebo v Benátkách –

ELSA Tam jsem byla na svatební cestě –

ANATOL (*s potlačovanou nevolí*) Musíš o tom teď mluvit?

ELSA Ale já přeci miluji jen tebe! Jenom tebe jsem milovala! Nikoho jiného – nejmíň svého muže –

ANATOL (*spínaje ruce*) Prosím tě! – Nemůžeš si aspoň na vteřinu připadat jako svobodná? – Vychutnávej kouzlo této minuty – mysl si, že jsme sami na světě...

Odbíjejí hodiny.

ELSA Kolik je?

ANATOL Elso, Elso – neptej se! – Zapomeň, že je něco mimo nás – jsi přece u mne!

ELSA (*něžně*) Copak jsem toho kvůli tobě nezapomněla dost?

ANATOL Můj poklade – (*Libá jí ruku.*)

ELSA Drahý Anatole –

ANATOL (*měkce*) Co už zas máš, Elso?

ELSA (*naznačuje rukou a úsměvem, že už musí jít*)

ANATOL Chceš říct?

ELSA Musím jít!

ANATOL Musíš?

ELSA Ano.

ANATOL Musíš? Teď – teď? – Tak jdi! (*Vzdálí se od ní.*)

ELSA S tebou se nedá mluvit...

ANATOL Se mnou se nedá mluvit! (*Chodí sem a tam po pokoji.*) – Ty nepochopíš, že mne takovýhle život uvádí v zuřivost? –

ELSA To je tvůj vděk za všechno!

ANATOL Vděk, vděk! – Za co? – Nedaroval jsem ti zrovna tolik co ty mně? – Miluji tě méně než ty mě? – Činím tě méně šťastnou než ty mě? – Láska – šílenství – bolest! Ale vděčnost? – Co tu má co dělat to hloupé slovo? –

ELSA Tak tedy ani trochu – ani trochu vděku od tebe nezasluhuji? – Já, která ti všechno obětovala?

ANATOL Obětovala? – Nechci žádnou obět – a byla-li to od tebe obět, tak jsi mě nikdy nemilovala.

ELSA Ještě to? ... Já ho nemiluji – já, která pro něho zradila muže – já, já – ho nemiluji!

ANATOL To jsem přece neřekl!

ELSA Ó, co jsem to učinila!

ANATOL (*zůstane před ní stát*) „Ó, co jsem učinila!“ – Tahle skvělá poznámka tu ještě chyběla! Co jsi učinila? Řeknu ti to... před sedmi lety jsi byla hloupý žabec – pak ses vdala, protože se tak sluší. – Byla jsi na svatební cestě – byla jsi šťastná... v Benátkách...

ELSA Nikdy!

ANATOL Šťastná – v Benátkách – na Comském jezeře – byla to přece taky láska – aspoň v určitých okamžicích.

ELSA Nikdy!

ANATOL Jak? – Což tě nelíbal – neobjímal? – Nebyla jsi jeho ženou? – Potom jste se vrátili – začala ses nudit – samozřejmě – protože jsi hezká – elegantní – a jsi žena! A on je docela jednoduše hlupák! – Pak přišla léta koketování... připouštím, že jen koketování! – Nikoho přede mnou jsi nemilovala, to jsi řekla. Nu, dokázat se to nedá – ale připouštím to; protože opak by mi nebyl po chuti.

ELSA Anatole! Koketovat! Já!

ANATOL Ano... koketovat! A co to znamená koketovat? Chtít to a zároveň lhát!

ELSA Taková že jsem byla?

ANATOL Ano... ty! – Pak přišla léta boje – kolísala jsi! – Což nemám nikdy prožít svůj román? – Byla jsi čím dál krásnější – a tvůj muž čím dál nudnější, hloupější a odpornější...! Nakonec to muselo přijít – a ty sis našla milence. Tím milencem jsem byl náhodou já!

ELSA Náhodou... ty!

ANATOL Ano, náhodou já – protože kdybych to nebyl já – našel by se někdo jiný! – Cítila ses ve svém manželství nešťastná – nebo aspoň ne dost šťastná – a chtělas být milována. Trochu jsi se mnou flirtovala, blouznila o velké vášni – a jednoho krásného dne, když jsi pozorovala některou ze svých přítelkyň, jak kolem tebe jede ve voze, nebo snad nějakou koketu, která seděla vedle vás v lóži, sis pomysllila: Proč bych také já neměla mít své potěšení! – A tak jsi se stala mou milenkou! – To jsi učinila! To je vše – a nevidím důvod, proč bys potřebovala velké fráze pro tak malé dobrodružství.

ELSA Anatole! – Anatole! – Dobrodružství?!

ANATOL Ano!

ELSA Vezmi zpátky, co jsi řekl – zapřísahám tě!

ANATOL Co bych tu měl brát zpátky – co je to pro tebe jiného?

ELSA Ty myslíš opravdu?

ANATOL Ano!

ELSA Pak – musím jít!

ANATOL Jdi – já tě nedržím.

Pauza.

ELSA Ty mne posíláš pryč? –

ANATOL Posílám tě pryč – Před dvěma minutami jsi přece řekla – Musím jít!

ELSA Anatole – ale já musím! Copak to nevidíš –

ANATOL (*rozhodnut*) Elso!

ELSA Copak?

ANATOL Elso – miluješ mne? Říkáš to...

ELSA Říkám to. – Proboha tě prosím – jaký důkaz ode mne chceš?

ANATOL Chceš to vědět? Dobrá! – Snad ti budu moci uvěřit, že mě miluješ...

ELSA Snad? – To říkáš dnes!

ANATOL Miluješ mě!

ELSA Zbožňuji tě.

ANATOL Tak – zůstaň u mne!

ELSA Jak?

ANATOL Uteč se mnou – Ano? – Se mnou – do jiného města – do jiného světa – chci být s tebou sám!

ELSA Co tě to napadá?

ANATOL Co mě to napadá? To, co je jedině přirozené – ano! – Jak tě mohu teď nechat odejít – k němu – jak jsem vůbec kdy mohl? – Ano – a jak ses přes to vlastně dokázala přenést – ty!, která mě „zbožňuješ“! – Jak? Z mého objetí, spálená mými polibky ses vracela do toho domu, který je ti cizí od chvíle, kdy jsi mne spatřila? – Ne – ne – my se s tím smířili – nemysleli jsme na to, jak je to nestvůrné! To přece nejde, abychom takhle žili dál – Elso, Elso, půjdeš se mnou! – No tak! ... Ty mlčíš – Elso! – Na Sicílii... kamkoli chceš – pro mne třeba za moře – Elso!

ELSA Co to tu povídáš?

ANATOL Už nikdo mezi tebou a mnou – za moře, Elso! – A budeme sami...

ELSA Za moře?

ANATOL Kamkoli chceš!

ELSA Můj milý, drahý... hochu...

ANATOL Ty váháš?

ELSA Podívej, miláčku – k čemupak to vlastně potřebujeme?

ANATOL Co?

ELSA Jet pryč – to přece není vůbec třeba... Můžeme se přece i ve Vídni vídat skoro tak často, jak chceme...

ANATOL Skoro tak často, jak chceme. – Ano – ano – není to – vůbec třeba...

ELSA To všechno je fantazírování...

ANATOL Máš pravdu...

Pauza.

ELSA Zlobíš se?

Hodiny bijí.

ANATOL Musíš jít!

ELSA Proboha... už je tak pozdě...!

ANATOL Tak – už přece jdi...

ELSA Zítra – budu u tebe už v šest hodin!

ANATOL Jak si přeješ!

ELSA Nepochlíbiš mě?

ANATOL Ale ano...

ELSA Však já tě zase udobřím... zítra! –

ANATOL (*doprovází ji ke dveřím*) Adié!

ELSA (*ve dveřích*) Ještě jeden polibek!

ANATOL Proč ne – zde! (*Líbá ji.*)

ELSA (*odchází*)

ANATOL (*vrací se do pokoje*) Teď jsem z ní tím polibkem udělal to, co zasluhuje... O jednu víc! (*Otrěse se.*) Hloupé, hloupé...!

OPONA

ANATOLOVO SVATEBNÍ JITRO

ANATOL, MAX, ILONA, FRANC (*sluha*).

Vkusně zařízený mládeňecký pokoj: dveře vpravo vedou do před-síně; dveře vlevo, opatřené záclonami, do ložnice.

Anatol vychází v ranním obleku po špičkách ze dveří vlevo a tiše je za sebou zavírá. Posadí se na pohovku a zmáčkne knoflík; je slyšet zazvonění. Franc se objeví ve dveřích vpravo a jde, aniž by si povšiml Anatola, ke dveřím vlevo.

ANATOL (*nejdřív si ho nevšimne, pak se však za ním rozběhne a zadrží ho, aby neotvíral dveře*) Co se tu tak šouráš? Vůbec jsem tě neslyšel!

FRANC Poroučíte, milostpane?

ANATOL Samovar!

FRANC Prosím. (*Odchází.*)

ANATOL Tiše, hlupáku! Nemůžeš našlapovat tišeji? (*Jde po špičkách ke dveřím vlevo, pootevře je.*) Spí... pořád spí! (*Zavře dveře.*)

FRANC (*přichází se samovarem*) Dva šálky, milostpane?

ANATOL Ovšem!

Je slyšet zvonek.

Jdi se podívat! Kdo to tak časně přichází?

FRANC (*odejde*)

ANATOL Nemám dnes nejmenší náladu se ženit. Nejráději bych odřekl.

FRANC (*otevívá dveře vpravo, jimiž vstupuje Max*)

MAX (*srdečně*) Můj milý příteli!

ANATOL Pst... tiše... Ještě jeden šálek, Franc!

MAX Už tu dva jsou!

ANATOL Ještě jeden šálek, Franc a – ven.

FRANC (*odejde*)

ANATOL Tak... a teď, můj milý, co tě přivádí ke mně v osm hodin ráno?

MAX Už je deset!

ANATOL Tak tedy co tě přivádí ke mně v deset ráno?

MAX Moje zapomnětlivost.

ANATOL Tišeji...

MAX A pročpak vlastně? Jsi nervózní?

ANATOL Ano, velmi!

MAX To bys ale dnes neměl být!

ANATOL Co tedy chceš?

MAX Víš, že ti dnes jdu za svědka na svatbu; tvoje rozkošná sestřenka Alma je mou družičkou!

ANATOL (*suše*) K věci.

MAX Nu, zapomněl jsem obstarat kytici a momentálně nevím, jak bude slečna Alma oblečena. Bude v bílých, růžových, modrých nebo zelených šatech?

ANATOL (*zlostně*) V žádném případě v zelených!

MAX Proč v žádném případě?

ANATOL Moje sestřenice nechodí nikdy v zelených.

MAX (*popuzeně*) To přece nemohu vědět!

ANATOL (*jako dřív*) Nekřič tak. Všechno se dá vyřídit potichu.

MAX Ty nemáš tušení, v jakých šatech dneska půjde?

ANATOL V růžových nebo v modrých!

MAX Ale to je přece trochu rozdíl.

ANATOL Eh, růžová nebo modrá, to je docela jedno.

MAX Ale pro mou kytici to není jedno!

ANATOL Obstarej dvě; tu jednu si pak můžeš zastrčit do klopý.

MAX Nepřišel jsem poslouchat tvé hloupé vtipy.

ANATOL Dnes ve dvě udělám ještě hloupější!

MAX Ty ses ale na svou svatbu pěkně vyspal!

ANATOL Jsem nervózní!

MAX Něco mi zamlčuješ.

ANATOL Nic!

ILONIN HLAS (*z ložnice*) Anatole!

MAX (*divá se překvapeně na Anatola*)

ANATOL Omluv mě na okamžik.

Anatol jde ke dveřím ložnice a na chvilku za nimi zmizí; Max se dívá překvapeně za ním; Anatol libá Ilonu u dveří, aniž ho Max vidí, pak za sebou dveře zavře a vrací se k Maxovi.

MAX (*rozhořčeně*) Něco takového, to se přece nedělá!

ANATOL Vyslechni mě, drahý Maxi, a pak sud!

MAX Slyším ženský hlas a z toho soudím; začínáš brzo s podváděním své ženy!

ANATOL Posad se a vyslechni mě, a hned budeš mluvit jinak.

MAX Nikdy. Nejsem rozhodně žádný svatoušek, ale něco takového...

ANATOL Tak ty mě nechceš vyslechnout?

MAX Mluv! Ale rychle; jsem pozván na tvou svatbu.

Oba si sednou.

ANATOL (*smutně*) Ach ano!

MAX (*netrpělivě*) Nu tak!

ANATOL Tak tedy... Včera byl předsvatební večírek u mého budoucího tchána a tchyně.

MAX To vím; byl jsem tam!

ANATOL Máš pravdu, byls tam. Bylo tam vůbec moc lidí. Všechno se to odvážalo, pilo se šampaňské, pronášely přípitky...

MAX Já ho též pronesl... na tvoje štěstí!

ANATOL Ano, ty také... na moje štěstí! (*Tiskne mu ruku.*) Děkuji ti.

MAX Už jsi mi děkoval včera.

ANATOL Bylo tam zkrátka veselo až do půlnoci.

MAX Je mi známo.

ANATOL Na okamžik mi připadlo, že jsem šťastný.

MAX Po čtvrté sklence šampaňského.

ANATOL (*smutně*) Ne – až po šesté... je to smutné a stěží to chápu.

MAX Už jsme se o tom namluvili dost.

ANATOL Byl tam taky onen mladík, o němž docela jistě vím, že byl první láskou mé nevěsty.

MAX Ach – mladý Ralmen.

ANATOL Ano – něco jako básník, mám dojem. Jeden z těch, kteří, jak se zdá, jsou určeni k tomu, aby byli pro leckterou dívku první láskou, ale pro žádnou tou poslední.

MAX Byl bych rád, kdybys přešel k věci.

ANATOL Byl mi vlastně zcela lhostejný; v podstatě jsem se mu smál... O půlnoci se společnost rozcházela. Na rozloučenou jsem svou nevěstu políbil. I ona mne... chladně... Když jsem sestupoval ze schodů, mrazilo mne.

MAX Aha...

ANATOL U vrat mi gratuloval ještě ten i onen. Strýc Eduard byl opilý a objal mě. Nějaký doktor právě zpíval studentskou píseň. První láska, totiž ten básník, tak ten zmizel s vyhrnutým límcem v postranní ulici. Kdosi mne škádlil. Že teď určitě prochodím zbytek noci pod okny své milované. Chechtal jsem se tomu... Začalo sněžit. Znenáhla se lidé rozešli... stál jsem tam sám...

MAX (s politováním) Hm...

ANATOL (vřeleji) Ano, stál jsem sám na ulici – uprostřed studené zimní noci, zatímco kolem mne poletovaly velké vločky sněhu. Bylo to tak trochu... děsivé.

MAX Prosim tě – řekni už konečně, kam jsi šel?

ANATOL (slavnostně) Musel jsem tam jít – na karneval!

MAX Ah!

ANATOL Divíš se, že?

MAX Nu, dovedu si představit, co následovalo.

ANATOL A přeče ne tak docela, drahý příteli – jak jsem tam tak stál v studené zimní noci...

MAX ... a mrazilo tě...!

ANATOL Mrznul jsem! Tu na mne dolehla drtivá bolest, že ode dneška už nebudu svobodným mužem, že musím dát jednou provždy sbohem svému sladkému, bláznivému mládeneckému životu! Řekl jsem si: poslední noc, kdy můžeš přijít domů, aniž by se tě kdokoliv tázal: Kde jsi byl...? Poslední noc svobody, dobrodružství... a snad i lásky!

MAX Oh!

ANATOL A tak jsem se ocitl uprostřed toho hemžení. Kolem mne šustily hedvábné a atlasové šaty, planuly oči, kynuly masky, voněly bílé, nádherné paže – dýchal a šílel karneval. Vrhli jsem se střemhlav do toho proudu, nechal jsem ho vřít kolem své duše. Musel jsem ho do sebe nasávat, musel jsem se v něm koupat! ...

MAX K věci... Máme málo času...

ANATOL Byl jsem tím množstvím smýkán sem a tam, a jako mi to předtím opojilo hlavu, byl nyní i můj čich opojen všemi těmi parfémami, které se kolem šířily. Valilo se to na mne jako nikdy předtím. Se mnou, ano se mnou osobně se tu masopust slavnostně loučil.

MAX Čekám na ten třetí druh opojení...

ANATOL Přišlo... opojení srdce...!

MAX Smyslů!

ANATOL Srdce...! Nu ano, smyslů... Vzpomínáš si na Kateřinu...?

MAX Ó, na Kateřinu...

ANATOL Pst...

MAX (ukazuje na dveře do ložnice) Ach... je to ona?

ANATOL Ne, ta to právě není. Ale byla tam také – a pak jedna skvostná bruneta, jejíž jméno neznám... a pak ta malá blondýnka, Theodorova Lizzie – ale Theodor tam byl taky – a tak dále. Poznal jsem všechny i pod maskou – podle hlasu, po chůzi, jakmile se pohnuly. Ale co bylo zvláštní... právě jednu jsem hned nepoznal. Sledoval jsem buď já ji, nebo ona mě. Její postava mi byla strašně povědomá. V každém případě jsme se pořád setkávali. U vodotrysku, u bufetu, vedle proscéniové lóže... pořád! Konečně mě chytila za ruku a já poznal, kdo to je! (Ukazuje na dveře ložnice.) Ona.

MAX Stará známost?

ANATOL Ale člověče, ty to netušíš? Víš přeče, co jsem jí napovídal před šesti týdny, když jsem se zasnoubil... starou pohádku: jedu pryč, ale brzy se zase vrátím a budu tě věčně milovat.

MAX Ilona...?

ANATOL Pst...

MAX Ilona ne?

ANATOL Ano – ale právě proto musíme být potichu! Jsi tedy zase tu, zašeptala mi do ucha. Ano, odpověděl jsem pohotově. Kdy že jsem přijel? – Dnes večer. – Proč jsem dřív nenapsal? – Nebylo spojení. Kde že to bylo? – Zapadlý kout. – Ale nyní...? – Šťasten, opět tu, věrný. – Já taky – já taky – Blaženost, šampaňské a zase blaženost –

MAX A zase šampaňské.

ANATOL Ne – už ani trochu. – Ach, jak jsme se pak vraceli domů – v kočáře... jako dřív. Položila mi hlavu na prsa. Teď se už nikdy nerozloučíme – řekla...

MAX (*vstává*) Probuď se, příteli, a koukej, abys dospěl ke konci.

ANATOL „Nikdy se nerozloučíme“... (*Vstává.*) A dnes ve dvě se žením!

MAX S jinou.

ANATOL Nu co; člověk se vždycky žení s jinou.

MAX (*dívá se na hodinky*) Myslím, že je nejvyšší čas. (*Naznačí Anatolovi, že by měl dostat Ilonu pryč.*)

ANATOL Ano, ano, podívám se, jestli je připravena. (*Jde ke dveřím, zůstane před nimi stát, obrátí se k Maxovi.*) Není to vlastně smutné?

MAX Je to nemorální.

ANATOL Ano, ale smutné taky.

MAX Jdi už konečně.

Anatol vykročí ke dveřím.

ILONA (*vystřčí nejdřív ze dveří hlavu, pak vystupuje oblečena v elegantním dominu*) To je jen Max!

MAX (*uklání se*) Jen Max.

ILONA A ty mi nic neřekneš. – Myslila jsem, že je to někdo cizí, jinak bych už byla u vás dávno. Jak se vám daří, Maxi? Co říkáte tomuhle darebovi? Pěkný ptáček?

MAX To ano, to je.

ILONA Šest týdnů pro něj prolévám slzy... A on byl... kde jsi vlastně byl?

ANATOL (*s velikým gestem*) Tam, kde...

ILONA Vám taky nepsal? Ale teď ho zase mám. (*Bere ho za ruku.*) Teď už žádná cesta... žádné loučení. Dej mi hubičku!

ANATOL Ale...

ILONA Ach, Max je vzduch. (*Libá Anatola.*) Ty se ale tváříš! ... Tak, a teď vám naliji čaj, a sobě taky, když dovolíte.

ANATOL Prosím...

MAX Drahá Ilono, nemohu bohužel přijmout vaše pozvání k snidani... a nepochopím také...

ILONA (*obírá se samovarem*) Co nepochopíte?

MAX Anatol by měl vlastně také...

ILONA Co by měl Anatol?

MAX (*Anatolovi*) Ty bys už měl vlastně...

ILONA Co by měl?

MAX Měl bys už být oblečený!

ILONA Ale nebuďte směšný, Maxi; zůstaneme dnes doma; nehneme se odtud...

ANATOL Milé dítě, to bohužel nebude možné...

ILONA Ó, to už bude možné.

ANATOL Jsem pozván...

ILONA (*podává čaj*) Odřekneš.

MAX On nemůže odříct.

ANATOL Jsem pozván na svatbu.

Max mu dává povzbuzující znamení.

ILONA Ale to je docela lhostejné.

ANATOL To není tak docela lhostejné – protože já jsem, abych tak řekl – družbou.

ILONA A tvoje družička tě miluje?

MAX To je celkem vedlejší.

ILONA Ale já ho miluji, a to je hlavní... A nemluvte pořád do toho!

ANATOL Dítě... musím odejít.

MAX Ano, musí odejít – věřte mu – musí odejít.

ANATOL Musíš mi dát na pár hodin dovolenku.

ILONA Teď si laskavě sedněte... Kolik kostek, Maxi?

MAX Tři.

ILONA (*Anatolovi*) A ty...?

ANATOL Je opravdu nejvyšší čas.

ILONA Kolik kostek?

ANATOL Vždyť to víš... jako vždycky dvě...

ILONA Smetanu, rum?

ANATOL Rum – to přece taky víš!

ILONA Rum a dvě kostky cukru (*Maxovi*) – ten má zásady!

MAX Musím jít!

ANATOL (*tiše*) Necháš mě tu samotného?

ILONA Nejdřív vypijete čaj, Maxi!

ANATOL Miláčku, musím se teď převléct!

ILONA Pro boha živého – kdy je ta nešťastná svatba?

MAX Za dvě hodiny.

ILONA Vy jste zřejmě taky pozván?

MAX Ano!

ILONA Taký jako družba?

ANATOL Ano... on taky.

ILONA Kdo se vlastně žení?

ANATOL Ty ho neznáš.

ILONA Jak se jmenuje? Přece to není žádné tajemství.

ANATOL Je to tajemství.

ILONA Jak?

ANATOL Oddávky se odbývají v tajnosti.

ILONA S družbou a družičkami? To je přece nesmysl!

MAX Jenom před rodiči se to musí utajit.

ILONA (*srká čaj, klidně*) Vy mi lžete!

MAX Dovolte.

ILONA Vi bůh, kam jste dnes zváni! ... Ale na tom nezáleží – Vy si můžete samozřejmě jít, kam chcete, drahý Maxi – ale ten

zůstane tady.

ANATOL Vyloučeno, vyloučeno. Nemohu chybět na svatbě svého nejlepšího přítele.

ILONA (*Maxovi*) Mám mu to dovolit?

MAX Nejsladší, nejsladší Ilono – vy musíte...

ILONA V kterém kostele bude ta svatba?

ANATOL (*neklidně*) Proč se ptáš?

ILONA Chci se na tu slávu aspoň podívat.

MAX To ale nejde...

ILONA A pročpak?

ANATOL Protože se to bude odbývat v jedné... v jedné kapli docela pod zemí.

ILONA Nějaká cesta tam snad vede?

ANATOL Ne... to jest – cesta tam samozřejmě vede.

ILONA Chtěla bych vidět tvou družičku, Anatole. Já totiž na tu dámu žárlím. Povídá se leccos o družbách, které si jejich družičky nakonec vzaly. A rozumíš, Anatole – já nechci, aby ses ženil.

MAX Co byste dělala... kdyby se oženil?

ILONA (*zcela klidně*) Znemožnila bych sňatek.

ANATOL Tak?

MAX A jakpak?

ILONA Ještě nevím. Pravděpodobně velkým skandálem před kostelem.

MAX To už tu bylo.

ILONA Ó, já bych si už našla novou nuanci.

MAX Například?

ILONA Přišla bych oblečená taky jako nevěsta – s myrtovým věncem – to by přece bylo originální!

MAX Navýsost... (*Vstává.*) Musím teď jít... Sbohem, Anatole.

ANATOL (*vstává, rozhodnut*) Omluv mne, drahá Ilono; ale musím se teď přestrojit – mám nejvyšší čas.

FRANC (*vstupuje s kyticí*) Květiny, milostpane.

ILONA Jaké květiny?

FRANC *(dívá se na Ilonu udiveným a trochu důvěrným pohledem) ...* Květiny, milostpane.

ILONA Ty máš pořád ještě France?

FRANC *(odchází)*

ILONA Chtěl jsi ho přece vyhodit?

MAX Někdy je to těžké.

ANATOL *(drží v ruce v hedvábném papíře zabalenou kytici)*

ILONA Dovol, ať vidím, jaký máš vkus?

MAX To je kytice pro tvou družičku?

ILONA *(odhrne papír)* To je přece kytice pro nevěstu!

ANATOL Proboha, teď mi pošlou jinou kytici... Franci, Franci!
(Odejde rychle s kyticí.)

MAX Chudák ženich dostane jeho kytku.

ANATOL *(vstupuje)* Franc už letí. –

MAX Teď mi ale prominete – musím jít.

ANATOL *(doprovází ho ke dveřím)* Co mám dělat?

MAX Přiznat se.

ANATOL Vyloučeno.

MAX Nu, v každém případě se vrátím, jak budu moci...

ANATOL Prosim tě – ano?

MAX A ta barva...

ANATOL Modrá nebo růžová... myslím aspoň... Buď zdrav...

MAX Sbohem, Ilono! *(Tíše.)* Za hodinu jsem tu!

ANATOL *(vrací se do pokoje)*

ILONA *(vrhne se mu do náruči)* Konečně! Ach, jak jsem šťastná. –

ANATOL *(mechanicky)* Můj anděli!

ILONA Jak jsi chladný.

ANATOL Řekl jsem přece právě: Můj anděli!

ILONA Musíš opravdu na tu hloupou svatbu?

ANATOL Docela vážně, poklade, musím.

ILONA Viš, mohu tě v kočáře doprovodit až k domu tvé družičky...

ANATOL Ale co tě napadá. Setkáme se večer. Musíš přece dnes do divadla.

ILONA Odřeknu.

ANATOL Ne, ne, vyzvednu si tě tam. – Musím si teď obléct frak.
(Dívá se na hodinky.) Jak ten čas utíká. Franc! Franc!

ILONA Co mu chceš?

ANATOL *(vstupujícímu Francovi)* Připravil jste v mém pokoji vše?

FRANC Milostpán myslí frak, bílou kravatu...

ANATOL Nu ovšem...

FRANC Hned to bude... *(Zachází do ložnice.)*

ANATOL *(chodí sem a tam)* Ty – Ilono – tak dneska večer – po divadle – ano?

ILONA Byla bych tak ráda dnes zůstala s tebou.

ANATOL Nebuď dětinská – mám přece také – povinnosti, to přec pochopíš.

ILONA Miluji tě, nic víc nechápu.

ANATOL Budeš muset.

FRANC *(vychází z ložnice)* Všechno je připraveno, milostpane.
(Odchází.)

ANATOL Dobře. *(Jde do ložnice, mluví dál přes dveře, zatímco Ilona zůstane na scéně.)* Myslím, že je naprosto nutné, abys to pochopila.

ILONA Ty se opravdu převlékáš?

ANATOL Nemohu přece takhle na svatbu. –

ILONA Proč tam tedy jdeš?

ANATOL Už zase začínáš? Musím.

ILONA Tak dneska večer.

ANATOL Budu tě čekat u vchodu na jeviště.

ILONA Jen abys nepřišel pozdě!

ANATOL Ne – proč bych měl přijít pozdě?

ILONA Jen si vzpomeň; jednou jsem čekala po divadle hodinu.

ANATOL Tak? Na to si nevzpomínám.

Pauza.

ILONA (*obchází pokoj, dívá se po stropě, po stěnách*) Ty, Anatole, ty máš nový obraz.

ANATOL Ano, líbí se ti?

ILONA Já tomu moc nerozumím.

ANATOL Je to velmi dobrý obraz.

ILONA Přivezl sis jej?

ANATOL Jak? Odkud?

ILONA Nu, z cesty.

ANATOL Ach, máš pravdu, z cesty. Ne, to ne, dostal jsem ho.

Pauza.

ILONA Ty, Anatole.

ANATOL (*nervózně*) Co je?

ILONA Kde jsi vlastně byl?

ANATOL Už jsem ti to přece říkal.

ILONA Ne, ani slovo.

ANATOL Včera večer jsem ti to říkal.

ILONA Tak jsem to zase zapoměla.

ANATOL Byl jsem až skoro v Čechách.

ILONA Co jsi měl co dělat v Čechách?

ANATOL Nebyl jsem v Čechách, jenom poblíž.

ILONA Ach tak, ty jsi byl pozván na hon.

ANATOL Ano, střílel jsem zajíce.

ILONA Šest týdnů?

ANATOL Ano, nepřetržitě.

ILONA Proč jsi mi ani nedal sbohem?

ANATOL Nechtěl jsem tě zarmoucovat.

ILONA Ty, Anatole, ty jsi mě chtěl pustit k vodě.

ANATOL K smíchu.

ILONA Nu, jednou ses už o to pokusil.

ANATOL Pokusil – ano; ale nepodařilo se mi to.

ILONA Jak? Co říkáš?

ANATOL Nu ano; chtěl jsem se od tebe odtrhnout; to přece víš.

ILONA Co je to za nesmysl; ty se přece ode mne nikdy odtrhnout nemůžeš.

ANATOL Ha ha!

ILONA Co říkáš?

ANATOL Řekl jsem: Ha ha!

ILONA Jen se nesměj, drahoušku. Ty ses i tenkrát vrátil.

ANATOL Nu ano – tenkrát!

ILONA A tentokrát zas... prostě mě miluješ.

ANATOL Bohužel.

ILONA Jakže?

ANATOL (*křičí*) Bohužel!

ILONA Ty, ty se vytahuješ, když jsi za dveřmi. Do očí bys mi to neřekl.

ANATOL (*otevře dveře, vystrčí hlavu*) Bohužel.

ILONA (*do dveří*) Co to znamená, Anatole?

ANATOL (*opět za dveřmi*) To znamená, že to přece takhle nelze věčně táhnout!

ILONA Co?

ANATOL Že to takhle nelze věčně táhnout, říkám; nemůže to takhle věčně trvat.

ILONA Teď se směju já: Ha ha.

ANATOL Jak?

ILONA (*otevře prudce dveře*) Ha ha!

ANATOL Zavřít!

Dveře se opět zavřou.

ILONA Ne, drahoušku, ty mě miluješ a nemůžeš mě opustit.

ANATOL Myslíš?

ILONA Víم to.

ANATOL Ty to víš?

ILONA Cítím to.

ANATOL Ty si tedy myslíš, že ti do smrti budu ležet u nohou.

ILONA Nikdy se neoženíš – to víم.

ANATOL Ty jsi doopravdy blázen, holčičko. Miluji tě – to je sice krásné – ale navěky spojení nejsme.

ILONA Ty věříš, že bych se tě vzdala?

ANATOL Budeš to jednou muset udělat.

ILONA Muset? Kdypak?

ANATOL Až se ožením.

ILONA (*bubnuje prsty na dveře*) A kdypak to bude, drahoušku?

ANATOL (*posměšně*) Ó, co nevidět, drahoušku!

ILONA (*podrážděněji*) Kdypak?

ANATOL Přestaň tlouct na ty dveře. Nejdéle do roka jsem ženatý.

ILONA Ty blázne.

ANATOL Mohl bych se ostatně oženit už za dva měsíce.

ILONA Že na tebe zrovna nějaká čeká!

ANATOL Ano – teď – v tuto chvíli jedna čeká.

ILONA Tak tedy za dva měsíce?

ANATOL Ty pochybuješ, jak se zdá...

ILONA (*směje se*)

ANATOL Nesměj se – žením se za osm dní!

ILONA (*směje se ještě víc*)

ANATOL Nesměj se, Ilono!

ILONA (*klesne smíchy na divan*)

ANATOL (*vstoupí ve fraku, ve dveřích*) Nesměj se!

ILONA (*směje se*) Kdyže se ženiš?

ANATOL Dnes.

ILONA (*prohlíží si ho*) Kdy?

ANATOL Dnes, drahoušku.

ILONA (*vstává*) Přestaň si dělat blázný!

ANATOL Bez legrace, dítě, žením se dnes.

ILONA Ty ses zbláznil, ne?

ANATOL Franc!

FRANC (*přichází*) Milostpán poroučí?

ANATOL Kytici!

FRANC (*odchází*)

ILONA (*hrozivě stojí před Anatolem*) Anatole...!

Franc přináší kytici. Ilona se obrátí, vrhne se s křikem po kytici. Anatol ji rychle vezme Francovi z ruky; Franc pomalu s úsměvem odchází.

ILONA Ach!! – Tedy opravdu.

ANATOL Jak vidíš.

ILONA (*chce mu vytrhnout kytici z ruky*)

ANATOL Co to děláš? (*Utíká před ní.*)

ILONA (*honí ho kolem pokoje*) Bídáku, bídáku!

MAX (*vstupuje s růžovou kyticí, zůstane překvapen u dveří*)

ANATOL (*uchýlil se na židli, drží kytici vysoko nad sebou*) Pomoz mi, Maxi!

Max spěchá za Ilonou, aby ji zadržel; Ilona se po něm otočí, vytrhne mu kytici z ruky, hodí ji na zem a rozšlape ji.

MAX Ilono, vy jste se zbláznila. Moje kytice! Co si teď počnu!

ILONA (*vypukne v usedavý pláč a klesne na stoličku*)

ANATOL (*v rozpacích, hledá slova, stojí dál na židli*) Ona mě dráždila... Ano, Ilono, teď brečíš... samozřejmě... Proč ses mi vysmívala... Tropila sis ze mne šašky – rozumíš, Maxi... Řekla... že se neodvážím se oženit... a teď... teď se pochopitelně žením – natruc. (*Chce sestoupit ze židle.*)

ILONA Ty pokrytče, ty podvodníku.

ANATOL (*zase si stoupne na židli*)

MAX (*sbírá ze země svou kytici*) Moje kytice!

ILONA Myslila jsem, že je to ta jeho. Vy si ale taky nic lepšího nezasloužíte. – Jste spoluviník.

ANATOL (*pořád ještě na židli*) Teď ale buď rozumná.

ILONA Ano – to říkáte vždycky, když sami vyvedete nějakou bláznivinu! Ale teď něco uvidíte! To bude roztomilá svatbička! Jen počkejte... (*Vstává.*) Zatím adié!

ANATOL (*seskočí ze židle*) Kampak?

ILONA Však uvidíš.

ANATOL a MAX Kam?

ILONA Nechte mě!

ANATOL a MAX *(zabraňují jí v odchodu)* Ilono – co chcete –
Ilono – co chceš?

ILONA Nechte mě! ... Nechte mě jít.

ANATOL Buď moudrá – uklidni se!

ILONA Tak vy mě nepustíte – co? ... *(Běhá po pokoji, ve zlosti strhne na zem čajové náčiní.)*

Anatol a Max jsou bezradní.

ANATOL Teď se tě ptám – měl jsem zapotřebí, abych se ženil,
když jsem takhle milován!

ILONA *(klesne zničena na divan; pláče)*

Pauza.

ANATOL Teď se uklidni.

MAX Musíme jít... a já – bez kytice. –

FRANC *(vstoupí)* Vůz čeká, milostpane. *(Odejde.)*

ANATOL Vůz... vůz – co mám dělat. *(Ide zezadu k Iloně, líbá ji na vlasy.)* Ilono! –

MAX *(z druhé strany)* Ilono –

ILONA *(tiše pláče dál s kapesníkem na obličejí)*

MAX Jdi jen a spolehni se na mne. –

ANATOL Musím opravdu jít – ale jak mohu...

MAX Jdi...

ANATOL Dokážeš ji dostat pryč?

MAX Během obřadu ti dám nenápadně zprávu... „vše v pořádku“.

ANATOL Mám takový strach!

MAX Jen už jdi.

ANATOL Ach... *(Má se k odchodu, po špičkách se zase vrátí, vtiskne Iloně lehce polibek na vlasy a rychle odchází.)*

MAX *(sedne si naproti Iloně, která stále pláče s kapesníkem na obličejí. Dívá se na hodinky.)* Hm, hm.

ILONA *(se rozhlédne kolem, jako by se probudila ze sna)* Kde je...

MAX *(bere ji za ruku)* Ilono...

ILONA Kde je...

MAX *(nepouští její ruce)* Nenašla byste ho.

ILONA Ale já chci.

MAX Jste přece rozumná, Ilono, nechcete přece žádný skandál...

ILONA Nechte mě...

MAX Ilono!

ILONA Kde se koná svatba?!

MAX To je vedlejší.

ILONA Chci tam; musím tam!

MAX To neuděláte... Co vás to napadá!

ILONA Ach, tak mě zesměšnit! ... Tak mě podvést!

MAX Nejde o jedno ani o druhé – takový je prostě život!

ILONA Mlčte vy – vy – se svými frázemi.

MAX Jste dětinská, Ilono, jinak byste pochopila, že je všechno zbytečné.

ILONA Zbytečné?!

MAX Je to nesmysl!

ILONA Nesmysl!?

MAX Zesměšníte se, to je všechno.

ILONA Jak – ještě taky urážky!

MAX Ještě se utěšíte!

ILONA Oh, jak špatně mě znáte!

MAX Ano, kdyby tak odjžděl do Ameriky.

ILONA Co s tím?

MAX Kdyby byl pro vás opravdu ztracen!

ILONA Co to má znamenat?

MAX Hlavní věc je – že vy nejste tou podvedenou! ... K vám se může vrátit, tamtu opustit!

ILONA Oh... kdyby to... *(S divokým, radostným pohledem.)*

MAX Jste šlechtná... *(Tiskne jí ruku.)*

ILONA Pomstít se chci... proto mám radost z toho, co jste řekl.

MAX Jste z těch, „...které koušou, milují-li.“

ILONA Ano, jsem z těch.

MAX Teď mi připadáte velkolepá. – Jako ta, která by se mohla pomstít na nás za celé své pohlaví.

ILONA Ano... to právě chci...

MAX *(vstává)* Mám zrovna tak ještě čas doprovodit vás domů. *(Pro sebe.)* Jinak přece jen ještě dojde k neštěstí. – *(Bere jí za ruku.)* Teď se rozlučte s těmito stěnami.

ILONA Kdepak, příteli – žádné loučení. Já se vrátím!

MAX Teď se pokládáte za démona – a jste koneckonců jenom žena! *(Na nevrlý Ilonin posunek.)* Ale to taky docela stačí... *(Otevíraje dveře.)* Prosím, slečno? –

ILONA *(ještě jednou se, než vyjde, otočí s přehnanou vznešeností)* Na shledanou! ... *(Odchází s Maxem.)*

OPONA